

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE
STATISTICAL OFFICE IN KRAKÓW

TURYSTYKA

W WOJEWÓDZTWIE
MAŁOPOLSKIM

W 2014 R.

STATISTICAL
INFORMATION
AND ELABORATIONS

TOURISM
IN MAŁOPOLSKIE
VOIVODSHIP
IN 2014

INFORMACJE
I OPRACOWANIA
STATYSTYCZNE

ISSN 2082-4122

ROK/YEAR XIII

KRAKÓW 2015

URZĄD STATYSTYCZNY W KRAKOWIE
STATISTICAL OFFICE IN KRAKÓW

TURYSTYKA

W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

W **2014** R.

TOURISM

IN MAŁOPOLSKIE VOIVODSHIP

IN 2014

*STATISTICAL
INFORMATION
AND ELABORATIONS*

INFORMACJE
I OPRACOWANIA
STATYSTYCZNE

YEAR XIII

ROK XIII

KRAKÓW $\frac{\text{Lipiec}}{\text{July}}$ 2015

WYDAWCA EDITOR

Urząd Statystyczny w Krakowie *Statistical Office in Kraków*
ul. Kazimierza Wyki 3 *3 Kazimierza Wyki St.*
31-223 Kraków *31-223 Kraków*
tel. 12 415 60 11, fax 12 361 01 91
e-mail: sekretariatuskrrk@stat.gov.pl

OPRACOWANIE PREPARATION

Oddział w Nowym Sączu *Division in Nowy Sącz*

Autorzy opracowania Authors of elaboration

Bogusław Bubula
Maria Janczy
Dorota Król

Mieczysław Kurnik

pod kierunkiem supervised by

dra Krzysztofa Jakóbika

Wykresy i kartogramy Charts and maps

Bogusław Bubula
Maria Janczy

TŁUMACZENIE TRANSLATION

Dział Opracowań Regionalnych *Regional Studies Division*

Anna Dziedzic
Marcin Łacic

KONSULTACJA I RECENZJA CONSULTATION AND REVIEW

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie *Cracow University of Economics*
Katedra Turystyki *Tourism Department*

dr hab. Agata Niemczyk

ISSN 2082-4122

PRZY PUBLIKOWANIU DANYCH WHEN PUBLISHING
URZĘDU STATYSTYCZNEGO STATISTICAL OFFICE DATA
PROSIMY O PODANIE ŹRÓDŁA PLEASE INDICATE SOURCE

Publikacja dostępna na CD *Publication available on CD*
oraz w Internecie *and on the Internet*
<http://krakow.stat.gov.pl>

PRZEDMOWA

Urząd Statystyczny w Krakowie przekazuje Państwu opracowanie pt. „Turystyka w województwie małopolskim w 2014 r.”. Jest to trzynasta edycja tytułu w obecnym podziale administracyjnym.

Publikacja ma przede wszystkim dostarczyć najważniejszych informacji o turystyce w województwie małopolskim, zbieranych przez statystykę publiczną. Przeważającą część opracowania stanowią tablice sporządzone na podstawie badania prowadzonego przez GUS na formularzach KT-1, przedstawiające stan, strukturę i wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych w 2014 r. Dane te zamieszczono w układzie: województwo, podregion i powiat. Podstawowe informacje o bazie noclegowej dodatkowo przedstawiono w układzie gminnym.

Uzupełnieniem podstawowej tematyki są informacje pochodzące:

- z badań statystycznych GUS dotyczących obiektów sportowych (KFT-OB/a oraz KFT-OB/b),
- z badań resortowych następujących organizacji: PTTK, GOPR, TOPR,
- ze źródeł pozastatystycznych udostępnionych przez różne instytucje.

Opracowanie ukazuje się w ramach serii „Informacje i opracowania statystyczne” — składa się z uwag metodycznych, części opisowej oraz części tabelarycznej. W uwagach metodycznych podano źródła informacji, metody badań oraz ważniejsze pojęcia i definicje. W części opisowej scharakteryzowano stan, strukturę, rozmieszczenie i wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych. Przedstawiono również niektóre aspekty związane z turystyką sportową. Część tabelaryczną rozpoczyna tablica przeglądowa zawierająca najważniejsze dane o turystycznych obiektach noclegowych w latach 2010, 2013 i 2014.

Poza zestawieniami liczbowymi opisującymi turystyczną bazę noclegową województwa małopolskiego, w części tabelarycznej zamieszczono również tablice dotyczące:

- obiektów sportowych,
- działalności: PTTK, GOPR, TOPR,
- spływów rzekami Dunajec i Poprad,
- turystyki w parkach narodowych.

Przekazując zainteresowanym niniejszą publikację, dziękuję wszystkim instytucjom za udostępnione dane, które przyczyniły się do wzbogacenia jej treści i podniesienia walorów informacyjnych.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Krakowie

dr Krzysztof Jakóbiak

PREFACE

The Statistical Office in Kraków presents you the elaboration entitled "Tourism in Małopolskie voivodship in 2014". It is the thirteenth edition of the title in the present administrative division.

The main goal of the publication is to provide major data on tourism in Małopolskie voivodship, collected by public statistics. Prevailing part of the publication consists of tables elaborated on the basis of the CSO survey conducted on KT-1 forms, presenting state, structure and occupancy of tourist accommodation establishments in 2014. These data have been run by voivodship, subregions and powiats. Basic information about accommodation establishments have been also presented by gminas.

The basic subject matter is supplemented by information coming from:

- the CSO statistical surveys concerning sports facilities (KFT-OB/a and KFT-OB/b),*
- departmental surveys of following organizations: PTTK (the Polish Tourist and Sightseeing Society), GOPR (the Volunteer Mountain Rescue Service) and TOPR (the Volunteer Tatra-Mountain Rescue Service),*
- non-statistical sources provided by different institutions.*

The elaboration is published within the series "Statistical information and elaborations" — it consists of methodological notes, descriptive part and tabular part. Methodological notes include sources of data, methods of surveys as well as major definitions. The descriptive part characterises state, structure, distribution and occupancy of tourist accommodation establishments. Some aspects related to sports tourism have been also presented. The tabular part begins with a review table containing the most important data on tourist accommodation establishments in the years 2010, 2013 and 2014.

Apart from numeric tables describing tourist boarding facilities of Małopolskie voivodship, the tabular part contains also data on:

- the activity of PTTK, GOPR, TOPR,*
- rafting on Dunajec and Poprad rivers,*
- tourism in national parks.*

Presenting this publication, I express my gratitude to all institutions for provided information, which enriched its content and improved its information value.

*Director
of the Statistical Office in Kraków*

Krzysztof Jakóbiak, Ph.D.

SPIS TREŚCI

	Str.
PRZEDMOWA	3
1. UWAGI METODYCZNE	11
1.1. Źródła i zakres danych	11
1.2. Objasnienia podstawowych pojęć	12
1.3. Pozostałe uwagi	15
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH. WAŻNIEJSZE SKRÓTY	21
2. WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA	22
2.1. Turystyka w województwie małopolskim na tle kraju i innych województw	22
2.2. Baza turystycznych obiektów noclegowych	25
2.3. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych	28
2.4. Turyści według miejsca stałego zamieszkania	31
2.5. Turystyka w województwie małopolskim w przekroju powiatowym	33
2.6. Turystyka sportowa	41
2.6.1. Definicja turystyki sportowej.....	41
2.6.2. Infrastruktura turystyki sportowej	41
2.6.3. Stadiony i boiska sportowe oraz inne objekty do uprawiania sportu	42
2.6.4. Pływalnie	44
2.6.5. Narciarskie trasy zjazdowe i biegowe	45
2.6.6. Koleje linowe i wyciągi narciarskie	46
2.6.7. Szlaki turystyczne	47
2.6.8. Trasy rowerowe.....	49
2.7. Podsumowanie	51

Spis tablic w części „WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA”

	Tabl.	Str.
Lokaty województw pod względem podstawowych danych z zakresu turystyki w 2014 r.	I	23
Turystyczne objekty noclegowe według rodzajów obiektów w 2014 r.	II	25
Korzystający z noclegów i udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych w 2014 r.	III	29
Miejsca noclegowe i ich wykorzystanie w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2014 r.	IV	35
Stadiony sportowe w 2014 r.	V	42
Boiska sportowe w 2014 r.	VI	43
Wyznakowane szlaki turystyczne (2013, 2014)	VII	47
Trasy rowerowe według regionów	VIII	49

3. TABLICE

Ogólne dane o turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów (2010, 2013, 2014)	1
Ogólne dane o pozostałych turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów (2010, 2013, 2014)	2
Turystyczne obiekty noclegowe według rodzajów obiektów, podregionów i powiatów w 2014 r.	3
Pozostałe turystyczne obiekty noclegowe według rodzajów obiektów, podregionów i powiatów w 2014 r.	4
Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów, podregionów i powiatów w 2014 r.	5
Miejsca noclegowe w pozostałych turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów, podregionów i powiatów w 2014 r.	6
Korzystający z noclegów oraz udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych według podregionów i powiatów w 2014 r.	7
Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów oraz miejsca stałego zamieszkania w 2014 r.	8
Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w pozostałych turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów oraz miejsca stałego zamieszkania w 2014 r.	9
Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy oraz rodzajów obiektów w 2014 r.	10
Turyści zagraniczni korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy oraz rodzajów obiektów w 2014 r.	11
Noclegi udzielone turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów oraz miejsca stałego zamieszkania turystów w 2014 r.	12
Noclegi udzielone turystom zagranicznym w pozostałych turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów oraz miejsca stałego zamieszkania turystów w 2014 r.	13
Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy oraz rodzajów obiektów w 2014 r.	14
Noclegi udzielone turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy oraz rodzajów obiektów w 2014 r.	15
Wynajęte pokoje w obiektach hotelowych według rodzajów obiektów, podregionów i powiatów w 2014 r.	16
Pokoje wynajęte turystom zagranicznym w obiektach hotelowych według rodzajów obiektów, podregionów i powiatów w 2014 r.	17
Wynajęte pokoje w obiektach hotelowych według miesięcy oraz rodzajów obiektów w 2014 r.	18
Pokoje wynajęte turystom zagranicznym w obiektach hotelowych według miesięcy oraz rodzajów obiektów w 2014 r.	19
Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych według miesięcy oraz rodzajów obiektów w 2014 r.	20
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy oraz rodzajów obiektów w 2014 r.	21
Hotele i pensjonaty według kategorii w 2014 r.	22
Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów w 2014 r.	23
Turystyczne obiekty noclegowe według powiatów i gmin w 2014 r.	24
Pływalnie według podregionów i powiatów w 2014 r.	25
Obiekty dla sportów zimowych według podregionów i powiatów w 2014 r.	26
Koła, kluby, członkowie Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w 2014 r.	27
Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek w 2014 r.	28
Turystyka kwalifikowana w 2014 r.	29
Turystyka powszechna w 2014 r.	30
Szlaki turystyczne w 2014 r.	31
Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w 2014 r.	32
Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w 2014 r.	33
Uczestnicy spływów rzekami Dunajec i Poprad w 2014 r.	34
Turystyka w parkach narodowych w 2013 r.	35
Trasy rowerowe	36

SPIS WYKRESÓW

	Wykr.	Str.
Dynamika liczby miejsc noclegowych oraz korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych (2011, 2012, 2013, 2014)	1	22
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych i pokoi w obiektach hotelowych (2010, 2011, 2012, 2013, 2014)	2	22
Wybrane wskaźniki charakteryzujące wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych według województw w 2014 r.	3	24
Struktura miejsc w turystycznych obiektach noclegowych w podziale na miejsca sezonowe i całoroczne w 2014 r.	4	26
Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych w 2014 r.	5	27
Struktura hoteli według kategorii obiektów w 2014 r.	6	27
Struktura placówek gastronomicznych w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów placówek w 2014 r.	7	28
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według rodzajów obiektów w 2014 r.	8	30
Stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy w 2014 r.	9	30
Struktura korzystających z noclegów i udzielonych noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miejsca stałego zamieszkania turystów w 2014 r.	10	31
Średni czas pobytu turystów w turystycznych obiektach noclegowych w 2014 r.	11	32
Struktura korzystających z noclegów i udzielonych noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miesięcy w 2014 r.	12	32
Struktura turystów zagranicznych korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według miejsca stałego zamieszkania w 2014 r.	13	33
Struktura korzystających z noclegów i udzielonych noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie i w województwie małopolskim według miesięcy w 2014 r.	14	34
Stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych w Krakowie według miesięcy w 2014 r.	15	35
Struktura turystycznych obiektów i miejsc noclegowych według powiatów w 2014 r.	16	36
Struktura korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2014 r.	17	37
Struktura pływalni ogólnodostępnych według wielkości basenu w 2014 r.	18	44
Struktura szlaków turystycznych według rodzajów w 2014 r.	19	48

SPIS MAP

	Mapa	Str.
Korzystający z noclegów oraz miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych według województw w 2014 r.	1	23
Średnia liczba miejsc noclegowych na 1 turystyczny obiekt noclegowy według powiatów w 2014 r.	2	36
Udział turystów zagranicznych w ogólnej liczbie korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2014 r.	3	37
Korzystający z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych na 1000 ludności według powiatów w 2014 r.	4	38
Udzielone noclegi w turystycznych obiektach noclegowych na 1000 ludności według powiatów w 2014 r.	5	38
Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według powiatów w 2014 r.	6	39
Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych według powiatów w 2014 r.	7	39
Wskaźnik rozwoju bazy noclegowej według powiatów w 2014 r.	8	40
Wskaźnik wykorzystania pojemności noclegowej według powiatów w 2014 r.	9	40
Trasy narciarskie zjazdowe i biegowe w 2014 r.	10	45
Koleje linowe i wyciągi narciarskie w 2014 r.	11	46

CONTENTS

	<i>Page</i>
PREFACE	4
1. METHODOLOGICAL NOTES	16
1.1. Source and scope of data	16
1.2. Main definitions	17
1.3. Other notes	20
SYMBOLS. MAJOR ABBREVIATIONS	21
2. RESULTS OF SURVEYS – SYNTHESIS	22
2.1. Tourism in Małopolskie voivodship against a background of the country and other voivodships	22
2.2. Tourist accommodation establishments	25
2.3. Occupancy of tourist accommodation establishments	28
2.4. Tourists by place of permanent residence	31
2.5. Tourism in Małopolskie voivodship by powiats	33
2.6. Sport tourism	41
2.6.1. Definition of sport tourism	41
2.6.2. Infrastructure of sport tourism	41
2.6.3. Stadiums and sports fields as well as other sports facilities	42
2.6.4. Swimming pools	44
2.6.5. Downhill and cross-country ski routes	45
2.6.6. Cableways and ski lifts	46
2.6.7. Tourist trails	47
2.6.8. Bicycle routes	49
2.7. Resumé	52

List of tables in the part “RESULTS OF SURVEYS – SYNTHESIS”

	<i>Table</i>	<i>Page</i>
<i>Positions of voivodships in respect of basic data from the scope of tourism in 2014</i>	<i>I</i>	23
<i>Tourist accommodation establishments by type of facilities in 2014</i>	<i>II</i>	25
<i>Tourists accommodated and overnight stays in tourist accommodation establishments in 2014</i>	<i>III</i>	29
<i>Bed places and their occupancy in tourist accommodation establishments by powiats in 2014</i>	<i>IV</i>	35
<i>Sports stadiums in 2014</i>	<i>V</i>	42
<i>Sports fields in 2014</i>	<i>VI</i>	43
<i>Marked tourist trails (2013, 2014)</i>	<i>VII</i>	47
<i>Bicycle routes by regions</i>	<i>VIII</i>	49

3. TABLES

<i>General data regarding tourist accommodation establishments by type of facilities (2010, 2013, 2014)</i>	1
<i>General data regarding other tourist accommodation establishments by type of facilities (2010, 2013, 2014)</i>	2
<i>Tourist accommodation establishments by type of facilities, subregions and powiats in 2014</i>	3
<i>Other tourist accommodation establishments by type of facilities, subregions and powiats in 2014</i> ...	4
<i>Bed places in tourist accommodation establishments by type of facilities, subregions and powiats in 2014</i>	5
<i>Bed places in other tourist accommodation establishments by type of facilities, subregions and powiats in 2014</i>	6
<i>Tourists accommodated and overnight stays in tourist accommodation establishments by subregions and powiats in 2014</i>	7
<i>Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments by type of facilities and permanent residence in 2014</i>	8
<i>Foreign tourists accommodated in other tourist accommodation establishments by type of facilities and permanent residence in 2014</i>	9
<i>Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months and type of facilities in 2014</i>	10
<i>Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months and type of facilities in 2014</i>	11
<i>Overnight stays of foreign tourists in tourist accommodation establishments by type of facilities and permanent residence of tourists in 2014</i>	12
<i>Overnight stays of foreign tourists in other tourist accommodation establishments by type of facilities and permanent residence of tourists in 2014</i>	13
<i>Overnight stays in tourist accommodation establishments by months and type of facilities in 2014</i> ...	14
<i>Overnight stays of foreign tourists in tourist accommodation establishments by months and type of facilities in 2014</i>	15
<i>Rooms rented in hotel facilities by type of facilities, subregions and powiats in 2014</i>	16
<i>Rooms rented by foreign tourists in hotel facilities by type of facilities, subregions and powiats in 2014</i>	17
<i>Rooms rented in hotel facilities by months and type of facilities in 2014</i>	18
<i>Rooms rented by foreign tourists in hotel facilities by months and type of facilities in 2014</i>	19
<i>Occupancy rate of rooms in hotel facilities by months and type of facilities in 2014</i>	20
<i>Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by months and type of facilities in 2014</i>	21
<i>Hotels and boarding houses by categories in 2014</i>	22
<i>Catering establishments in tourist accommodation establishments by type of facilities in 2014</i>	23
<i>Tourist accommodation establishments by powiats and gminas in 2014</i>	24
<i>Swimming pools by subregions and powiats in 2014</i>	25
<i>Facilities for winter sports by subregions and powiats in 2014</i>	26
<i>Circles, clubs, members of the Polish Tourist and Sightseeing Society in 2014</i>	27
<i>Tour and excursion guides in 2014</i>	28
<i>Professional tourism in 2014</i>	29
<i>Regular tourism in 2014</i>	30
<i>Tourist trails in 2014</i>	31
<i>Volunteer Mountain Rescue Service in 2014</i>	32
<i>Volunteer Tatra-Mountain Rescue Service in 2014</i>	33
<i>Participants of rafting on the Dunajec and Poprad rivers in 2014</i>	34
<i>Tourism in national parks in 2013</i>	35
<i>Bicycle routes</i>	36

LIST OF GRAPHS

	Graph	Page
<i>Dynamics of the number of bed places and tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2011, 2012, 2013, 2014)</i>	1	22
<i>Occupancy rate of tourist accommodation establishments and rooms in hotel facilities (2010, 2011, 2012, 2013, 2014)</i>	2	22
<i>Selected rates characterising the occupancy of tourist accommodation establishments by voivodships in 2014</i>	3	24
<i>Structure of places in tourist accommodation establishments in division on the seasonal and open all year in 2014</i>	4	26
<i>Bed places in tourist accommodation establishments in 2014</i>	5	27
<i>Structure of hotels by categories in 2014</i>	6	27
<i>Structure of catering establishments in tourist accommodation establishments by type of facilities in 2014</i>	7	28
<i>Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by type of facilities in 2014</i>	8	30
<i>Occupancy rate of tourist accommodation establishments by months in 2014</i>	9	30
<i>Structure of tourists accommodated and overnight stays in tourist accommodation establishments by place of permanent residence of tourists in 2014</i>	10	31
<i>Average stay of tourists in tourist accommodation establishments in 2014</i>	11	32
<i>Structure of tourists accommodated and overnight stays in tourist accommodation establishments by months in 2014</i>	12	32
<i>Structure of foreign tourists accommodated and overnight stays in tourist accommodation establishments by place of permanent residence in 2014</i>	13	33
<i>Structure of tourists accommodated and overnight stays in tourist accommodation establishments in Kraków and in Małopolskie voivodship by months in 2014</i>	14	34
<i>Occupancy rate of tourist accommodation establishments in Kraków by months in 2014</i>	15	35
<i>Structure of tourist accommodation establishments and bed places by powiats in 2014</i>	16	36
<i>Structure of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by powiats in 2014</i>	17	37
<i>Structure of public swimming pools by size of swimming-pool in 2014</i>	18	44
<i>Structure of tourist trails by type in 2014</i>	19	48

LIST OF MAPS

	Map	Page
<i>Tourists accommodated and overnight stays in tourist accommodation establishments by voivodships in 2014</i>	1	23
<i>Average number of bed places per 1 tourist accommodation facility by powiats in 2014</i>	2	36
<i>Share of foreign tourists in total number of tourists accommodated in tourist accommodation establishments by powiats in 2014</i>	3	37
<i>Tourists accommodated in tourist accommodation establishments per 1000 population by powiats in 2014</i>	4	38
<i>Overnight stays in tourist accommodation establishments per 1000 population by powiats in 2014</i>	5	38
<i>Occupancy rate of bed places in tourist accommodation establishments by powiats in 2014</i> ..	6	39
<i>Occupancy rate of rooms in hotel facilities by powiats in 2014</i>	7	39
<i>Accommodation facilities development rate by powiats in 2014</i>	8	40
<i>Accommodation capacity utilization rate by powiats in 2014</i>	9	40
<i>Downhill and cross-country ski routes in 2014</i>	10	45
<i>Cableways and ski lifts in 2014</i>	11	46

1. UWAGI METODYCZNE

1.1. Źródła i zakres danych

BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI

Informacje o stanie i wykorzystaniu bazy noclegowej turystyki w 2014 r. pochodzą ze stałego badania statystycznego prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny z częstotliwością miesięczną na formularzach KT-1 (Sprawozdanie o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego).

Począwszy od 2010 r. rozszerzono zakres podmiotowy badania bazy noclegowej — oprócz obiektów zbiorowego zakwaterowania, sprawozdawczością miesięczną na formularzu KT-1 objęto obiekty indywidualnego zakwaterowania (pokoje gościnne /kwatery prywatne i kwatery agroturystyczne), posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych.

Od 2012 r. zmieniono sposób prezentacji danych w opracowaniach wynikowych. Jako „turystyczne obiekty noclegowe” ujęto wszystkie rodzaje obiektów noclegowych (obiekty zbiorowego i indywidualnego zakwaterowania łącznie).

TURYSTYKA SPORTOWA

Dane o obiektach sportowych pochodzą ze sprawozdań GUS: KFTOB/a (sprawozdanie o gminnych obiektach sportowych), które sporządzają urzędy miast i gmin, oraz KFT-OB/b (sprawozdanie o obiektach sportowych), którym objęci są gestorzy obiektów sportowych wskazani przez urzędy miast i gmin. Badanie prowadzone jest cyklicznie, co 4 lata — po raz pierwszy zostało przeprowadzone w 2011 r. i dotyczyło danych za 2010 r. Zawiera informacje dotyczące rodzaju obiektu, roku oddania do użytku lub ostatniej modernizacji znacznie podnoszącej jego standard, widowni, przystosowania dla osób niepełnosprawnych, posiadania homologacji wydanej przez odpowiedni organ (okręgowy lub polski związek sportowy, sportową federację międzynarodową itp.) oraz wykorzystania obiektu w celach sportowo-rekreacyjnych.

Badanie nie obejmuje obiektów przyszkolnych wykazywanych przez szkoły w Systemie Informacji Oświatowej.

POZASTATYSTYCZNE ŹRÓDŁA INFORMACJI

Dane o turystyce w parkach narodowych opracowano na podstawie informacji Ministerstwa Środowiska. Wykorzystano informacje uzyskane bezpośrednio od Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, organizacji zajmujących się ratownictwem górskim a także podmiotów organizujących spływy turystyczne rzekami Dunajec i Poprad. Źródła danych zamieszczono pod odpowiednimi tablicami.

1.2. Objasnienia podstawowych pojęć

Turysta — osoba podróżująca do miejsca znajdującego się poza jej zwykłym otoczeniem, na czas nie dłuższy niż 12 kolejnych miesięcy (jeśli podstawowym celem podróży nie jest podjęcie działalności zarobkowej wynagradzanej ze środków pochodzących z odwiedzanego miejsca) oraz korzystająca z zakwaterowania w odwiedzanym miejscu przynajmniej przez jedną noc.

Turystyczny obiekt noclegowy — każde miejsce zakwaterowania, w którym regularnie bądź sporadycznie nocują turyści.

Wśród turystycznych obiektów noclegowych można wyróżnić obiekty hotelowe oraz pozostałe obiekty.

Do **obektów hotelowych** zaliczono: hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe.

Do **pozostałych obiektów** zaliczono: domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, hostele, pokoje gościnne (kwatery prywatne), kwatery agroturystyczne, zakłady uzdrowiskowe, inne turystyczne obiekty noclegowe (w niniejszej publikacji określone jako „pozostałe niesklasyfikowane”).

W badaniu przyjęto następujące definicje poszczególnych obiektów noclegowych:

Hotel — obiekt zlokalizowany głównie w zabudowie miejskiej, dysponujący co najmniej 10 pokojami, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych, świadczący szeroki zakres usług związanych z pobytem klientów. Każdy hotel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia obiektu i zakresu świadczonych usług wyróżnia się pięć kategorii hoteli: najwyższa — 5 gwiazdek, najniższa — 1 gwiazdka. Hotele z kategorią od 5 gwiazdek do 3 gwiazdek włącznie powinny wykazać pokoje z pełnym węzłem higieniczno-sanitarnym oraz restaurację. W hotelu 3-gwiazdkowym dopuszcza się brak restauracji, jeżeli w odległości max. 200 m od obiektu znajduje się restauracja.

Motel — obiekt położony przy drodze, przystosowany do świadczenia usług motoryzacyjnych i dysponujący parkingiem. Motel musi posiadać co najmniej 10 pokoi, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych. Każdy motel musi zapewnić podawanie śniadań. W zależności od wyposażenia obiektu i poziomu świadczonych usług, rozróżnia się pięć kategorii moteli: najwyższa — 5 gwiazdek, najniższa — 1 gwiazdka. Motele z kategorią od 5 gwiazdek do 3 gwiazdek włącznie powinny wykazać pokoje z pełnym węzłem higieniczno-sanitarnym oraz restaurację. W motelu 3-gwiazdkowym dopuszcza się brak restauracji, jeżeli w odległości max. 200 m od obiektu znajduje się restauracja.

Pensjonat — obiekt, który świadczy usługi hotelarskie łącznie z całodziennym wyżywieniem i dysponuje co najmniej 7 pokojami. Musi świadczyć usługi gastronomiczne w formie podawania przynajmniej dwóch posiłków dziennie. W zależności od wyposażenia obiektu i zakresu świadczonych usług rozróżnia się pięć kategorii pensjonatów: najwyższa — 5 gwiazdek, najniższa — 1 gwiazdka. Pensjonaty z kategorią 5 gwiazdek i 4 gwiazdki muszą wykazać pokoje z pełnym węzłem higieniczno-sanitarnym.

Inny obiekt hotelowy — obiekt noclegowy, podzielony na pokoje, podlegający jednemu zarządowi, świadczący pewne usługi, w tym przynajmniej codzienne sprzątnięcie pokoi, ślanie łóżek i mycie urządzeń sanitarnych (np. obiekt spełniający zadania hotelu, motelu lub pensjonatu, któremu nie została nadana kategoria).

Dom wycieczkowy — obiekt położony na obszarze zabudowanym lub w pobliżu zabudowy, posiadający co najmniej 30 miejsc noclegowych, dostosowany do samoobsługi klientów oraz świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Każdy dom wycieczkowy musi stworzyć możliwość skorzystania z usług gastronomicznych lub sporządzenia posiłku. W zależności od wyposażenia obiektu i zakresu świadczonych usług domy wycieczkowe dzieli się na trzy kategorie: najwyższa — kat. I, najniższa — kat. III. Dom wycieczkowy I lub II kategorii musi posiadać przynajmniej jedną placówkę gastronomiczną.

Schronisko — obiekt położony poza obszarem zabudowanym, przy szlakach turystycznych, świadczący minimalny zakres usług związanych z pobytem klientów. Schronisko powinno stworzyć możliwość skorzystania z usług gastronomicznych lub sporządzenia posiłku. Pojęcie "schronisko" nie obejmuje schronisk młodzieżowych.

Schronisko młodzieżowe — obiekt przeznaczony do indywidualnej i grupowej turystyki młodzieżowej, dostosowany do samoobsługi klientów. Schronisko młodzieżowe jest placówką zlokalizowaną w samodzielnym budynku lub w wydzielonej części budynku. W zależności od wyposażenia obiektu i zakresu świadczonych usług schroniska młodzieżowe dzieli się na trzy kategorie: najwyższa — kat. I, najniższa — kat. III.

Szkolne schronisko młodzieżowe — placówka oświatowo-wychowawcza umożliwiająca rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz korzystanie z różnych form wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Ośrodek wczasowy — obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z wczasami.

Ośrodek kolonijny — obiekt (lub zespół obiektów) noclegowy przeznaczony i przystosowany do świadczenia wyłącznie lub głównie usług związanych z koloniami.

Ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy — obiekt (lub zespół obiektów) przeznaczony i przystosowany trwale do przeprowadzania kursów, konferencji, szkoleń, zjazdów itp. Może być także wykorzystany do świadczenia usług wczasowych.

Dom pracy twórczej — obiekt noclegowy, w którym są zapewnione właściwe warunki do wykonywania pracy twórczej i wypoczynku twórców, wykorzystywany również (głównie przez ich rodziny) jako ośrodek wczasowy.

Zespół domków turystycznych — domek turystyczny to budynek niepodpiwniczony, posiadający nie więcej niż cztery pokoje, dostosowany do świadczenia usług typu hotelarskiego. Domki turystyczne mogą tworzyć zespoły domków turystycznych oraz organizacyjnie wchodzić w skład innych obiektów noclegowych.

Kemping — teren zwykle zadrzewiony, strzeżony, oświetlony, mający stałą obsługę recepcyjną i wyposażony w urządzenia (sanitarne, gastronomiczne, rekreacyjne) umożliwiające turystom nocleg w namiotach, mieszkalnych przyczepach samochodowych, a także przyrządzanie posiłków oraz parkowanie pojazdów samochodowych. W zależności od wyposażenia obiektu i zakresu świadczonych usług, kempingi dzieli się na cztery kategorie: najwyższa — 4 gwiazdki, najniższa — 1 gwiazdka.

Pole biwakowe — wydzielone miejsce niestrzeżone, umożliwiające turystom nocleg w namiotach. Na polu namiotowym znajdują się punkty poboru wody pitnej, podstawowe urządzenia sanitarne i tereny rekreacyjne.

Hostel — obiekt noclegowy o standardzie różniącym się od obiektów hotelowych głównie liczbą miejsc w pokojach, łózkami piętrowymi i współdzieleniem części wyposażenia oraz pomieszczeń przeznaczonych dla gości (np. wspólna kuchnia, łazienka). Charakterystyczne dla hostelu jest wynajmowanie łóżka, a nie pokoju. Pokoje w hostelach to najczęściej dormy, czyli pokoje wieloosobowe, a także pokoje indywidualne: 1-, 2- i 3-osobowe.

Zakład uzdrowiskowy — zakład świadczący usługi w zakresie opieki zdrowotnej, położony na terenie uzdrowiska i wykorzystujący przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych naturalne zasoby lecznicze uzdrowiska. Zakłady uzdrowiskowe wykazują wszystkie miejsca noclegowe przeznaczone do dyspozycji turystów, w tym kuracjuszy.

Pokoje gościnne / kwatery prywatne — rodzaj obiektu zakwaterowania turystycznego, który stanowią umeblowane pomieszczenia i lokale (z wyjątkiem kwater agroturystycznych) w mieszkaniach, domach i innych budynkach mieszkalnych należących do osób fizycznych lub prawnych (z wyjątkiem rolników), wynajmowane turystom na noclegi za opłatą.

Kwatera agroturystyczna — rodzaj obiektu zakwaterowania turystycznego, który stanowią pokoje i domy mieszkalne oraz przystosowane budynki gospodarcze (po adaptacji) w gospodarstwach wiejskich (rolnych, hodowlanych, ogrodniczych czy rybackich), będące własnością rolników, wynajmowane turystom na noclegi za opłatą.

Pozostałe niesklasyfikowane — obiekty, które w czasie niepełnego wykorzystania zgodnie z ich przeznaczeniem lub w części, pełnią funkcję obiektu noclegowego dla turystów. Są to m.in. internaty, domy studenckie, a od 2009 r. zaliczane są tutaj obiekty do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego.

Placówki gastronomiczne w turystycznych obiektach noclegowych obejmują wszystkie restauracje, bary, stołówki i punkty gastronomiczne zlokalizowane na terenie danego obiektu, bez względu na właściciela i dostępność (ogólnodostępne, tylko dla gości). Do barów — zalicza się także: kawiarnie, winiarnie, piwiarnie, jadłodajnie itp. Do punktów gastronomicznych zalicza się inne placówki gastronomiczne, np. smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety (w tym podawanie śniadań).

W badaniu bazy noclegowej turystyki zastosowano następujące rozwiązania:

- dane dotyczące liczby obiektów i miejsc noclegowych obejmują wszystkie obiekty czynne w dniu 31 VII oraz obiekty nieczynne w tym dniu, ale czynne w innych dniach badanego miesiąca; przyjęto dla nich maksymalną liczbę miejsc,
- do liczby dni działalności obiektu nie wlicza się przerw międzyturnusowych, z powodu remontu, dezynfekcji itp.,
- przez obiekt czynny rozumie się obiekt, którego co najmniej część jest dostępna dla turystów (niezależnie od tego, czy jest on faktycznie wykorzystywany) w badanym okresie,
- stopień wykorzystania obiektu — wyrażony w procentach — wynika z porównania faktycznie udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych (suma miejsc noclegowych przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu), a dodatkowo dla hoteli, moteli, pensjonatów i innych obiektów hotelowych — z porównania faktycznie wynajętych pokoi do nominalnej liczby pokoi (suma pokoi przygotowanych w każdym dniu działalności obiektu),

- osoby korzystające z noclegów, to liczba osób (turystów), które rozpoczęły pobyt w obiekcie w danym miesiącu (tj. zostały zameldowane); oznacza to, że osoby przebywające na przełomie miesięcy w opracowaniach będą ujmowane tylko raz, czyli będą wykazywane tylko w jednym miesiącu (tj. w chwili zameldowania),
- udzielone noclegi (osobonocce) to suma iloczynów liczby osób (turystów) i liczby dni (nocy) ich pobytu,
- liczba wynajętych pokoi w hotelach, motelach, pensjonatach i innych obiektach hotelowych stanowi sumę pokoi wynajętych w każdym dniu działalności obiektu, bez względu na liczbę osób (turystów) nocujących w tych pokojach.

Przewodnik turystyczny — osoba zawodowo oprowadzająca turystów lub odwiedzających po wybranych obszarach, miejscowościach i obiektach, udzielająca o nich fachowej informacji oraz sprawująca nad turystami lub odwiedzającymi opiekę w zakresie wynikającym z umowy.

Obiekt sportowy to samodzielny, zwarty zespół urządzeń terenowych oraz budynków przeznaczonych do celów sportowych.

1.3. Pozostałe uwagi

- Z dniem 1 stycznia 2014 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2013 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz zmiany siedziby władz gminy (Dz. U. z 2013 r., poz. 869) ustalono granice gminy Spytkowice i gminy Raba Wyżna w powiecie nowotarskim przez włączenie do dotychczasowego obszaru gminy Spytkowice części obszaru obrębu ewidencyjnego Raba Wyżna, o łącznej powierzchni 0,18 ha, z gminy Raba Wyżna.
- W tabelicy 25 zamieszczono te gminy, w których znajdowały się turystyczne obiekty noclegowe.
- Do obliczenia wskaźników charakteryzujących intensywność ruchu turystycznego wykorzystano faktyczną liczbę ludności według stanu w dniu 30 czerwca 2014 r. oraz informacje o powierzchni gmin według stanu w dniu 1 stycznia 2014 r.
- Ze względu na zaokrąglenia danych w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

1. METHODOLOGICAL NOTES

1.1. Source and scope of data

TOURIST BOARDING FACILITIES

Information regarding state and occupancy of tourist boarding facilities in 2014 come from regular statistical surveys conducted every month by the Central Statistical Office on KT-1 forms (Report of the occupancy of a tourist accommodation establishment).

Since 2010 the subject scope of the survey of boarding facilities has been broadened — apart from collective accommodation establishments, monthly reports KT-1 include private tourist accommodation establishments (rooms for rent / guest rooms and agrotourism lodgings) having 10 and more bed places.

Since 2012 the way of data presentation in elaboration has been changed. All types of accommodation establishments (collective and private) are classified jointly as “tourist accommodation establishments”.

SPORTS TOURISM

Data on sports facilities come from CSO reports: KFTOB/a (a report of sports facilities in gminas), which are prepared by the city and commune offices as well as KFT-OB/b (a report of sport facilities), which are covered by the administrators of sports facilities appointed by the city and commune offices. The survey is conducted periodically, every four years — the first was conducted in 2011 and concerned the data for 2010. It includes information regarding type of facility, the year of completion or the last modernization significantly lifting its standard, audience, adaptation for disabled persons, possession the approval issued by the appropriate authority (district or Polish sports federation, international sports federation, etc.) and the use of the object for sport and recreational purposes.

The survey does not cover facilities in schools which are shown by schools in Education Information System.

NON-STATISTICAL SOURCES OF INFORMATION

Data on tourism in national parks were compiled on the basis of information of the Ministry of Environment. The publication presents data obtained directly from the Polish Tourist and Sightseeing Society, organization involved in mountain rescue and entities organizing tourist rafting on the rivers Dunajec and Poprad. Data sources are provided under the respective tables.

1.2. Main definitions

A **tourist** is a person travelling to place outside his/her usual environment for a period no longer than 12 consecutive months, whose main purpose of trip is other than the exercise of an activity remunerated from within the place visited as well as accommodated in the place visited for at least one night.

Tourist accommodation establishment — any place for accommodation that regularly or occasionally accommodated tourists.

Hotel facilities and other facilities may be distinguished among tourist accommodation establishments.

Hotel facilities include: hotels, motels, boarding houses and similar establishments.

Other facilities include: excursion hostels, shelters, youth hostels, school youth hostels, holiday centres, holiday youth centres, training recreational centres, creative arts centres, complexes of tourist cottages, camping sites, tent camp sites, hostels, rooms for rent / guest rooms, agrotourism lodgings, health establishments, other tourist accommodation establishments (in this publication defined as “other not classified establishments”).

In the survey the following definitions of particular tourist accommodation facilities have been adopted:

Hotel — a facility located most often in the urban areas, with at least 10 rooms, most of which are single or double rooms, providing a wide range of services for clients staying at the establishment. Every hotel must provide catering services including breakfasts. Depending on the facility furnishing and the range of the services being rendered, five categories are attributed: the highest — 5 stars, the lowest — 1 star. Hotels with a category from 5 stars to 3 stars inclusive should show rooms with full bathroom hygiene and sanitation and a restaurant. The 3 stars hotel may be the lack of restaurant, if the max. 200 m from the hotel is a restaurant.

Motel — a facility located in a road adapted to provide car services, and offers car parking. Motel must have at least 10 rooms, most of which are one-person or two-person rooms. Every motel must to provide catering services including breakfasts. Depending on the facility furnishing and level of services being rendered, five categories of motels are attributed: the highest — 5 stars, the lowest — 1 star. Motels with a category from 5 stars to 3 stars inclusive should show rooms with full bathroom hygiene and sanitation and a restaurant. The three-star motel may be the lack of restaurant, if the max. 200 m from the hotel is a restaurant.

Boarding house — an accommodation establishment which provides hotel services, offers two meals a day and has at least 7 rooms. It has to provide catering services. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, five categories of boarding houses are distinguished: top - 5 stars, lowest - 1 star. Boarding houses to the category of 5 stars and 4 stars must show rooms with full bathroom hygiene and sanitation.

Similar establishment — a lodging place divided into rooms and managed by one board, rendering specified services, including room service, bed-making and cleaning of sanitary facilities, at least on a daily basis (e.g., a building meeting the requirement for a hotel, motel or lodging house that has not obtained a category).

Excursion hostel — an establishment located in the built-up area or in the vicinity of buildings, with at least 30 bed places, adopted to self-service of the clients, and offering a minimal scope of services associated with the client stay. Each excursion hostel must have an opportunity to make use of food service or preparation of food. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, three categories of excursion hotels are distinguished: the highest — cat. I, the lowest — cat. III. Excursion hostel cat. I or cat. II must have at least one catering establishment.

Shelter — a facility located outside built-up areas along tourist routes, providing a minimum range of services related to users. Shelter should give an opportunity to make use of food service or preparation of food. The concept of "shelter" does not include youth shelters.

Youth hostel — an establishment for individual and group tourism, providing overnight lodging, particularly for young people, adapted to self-service of the clients. A youth hostel is an establishment located in a building or a designated part of a building. Depending on the equipment in the building and the scope of services rendered, three categories of youth hostels are distinguished: the highest — I category, the lowest — category III.

School youth hostel — an educational establishment where interests and talents can be developed as well as different kinds of rest and free time can be organized.

Holiday centre — an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and adapted to provide exclusively or mainly services connected with holidays.

Holiday youth center — an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and adapted to provide exclusively or mainly services connected with holiday camps for children.

Training-recreational centre — an accommodation establishment (or a set of establishments) designed and permanently adapted to hold courses, conferences, trainings and conventions etc. It can also be adapted to provide holiday services.

Creative arts centre — an establishment providing overnight lodging, which assures adequate conditions for creative work and recreation of artists, also used as a holiday centre (mainly by their families).

Complexes of tourist cottages — tourist cottage — a building without a cellar, with no more than four rooms, adapted to provide hotel services. Tourist cottages can form complexes of tourist cottages and be organizationally included in other accommodation establishments.

Camping site — the area — typically wooded — guarded, lighted, with constant support for reception and fitted with devices (sanitation, catering, leisure) enabling tourists stay in tents, trailers, motor housing, as well as preparation of meals and parking vehicles. Depending on the equipment facility and range of services provided, camping sites are divided into four categories: the highest — 4 stars, the lowest — 1 star.

Tent camp site — a place sectioned off non-guarded, marked and provisionally fenced, which enables the tourists to stay the night in tents. There are drinking water drawing points, necessary sanitary equipment and recreational area.

Hostel — an accommodation establishment of a standard different from the hotels mainly in the number of bed places in rooms, bunk beds and sharing of equipment and spaces available for guests (e.g. common kitchen / bathroom). Characteristic for the hostel is renting a bed not a room. The rooms in hostels are usually dormitories and individual rooms with 1 -, 2 - and 3 - bed places.

Health establishment — an establishment providing health care services, located in the area of a health resort and using its natural resources when providing health care services.

Rooms for rent / guest rooms — type of tourist accommodation, which are furnished rooms and flats (excluding agrotourism lodgings) in apartments, houses and other buildings belonging to the natural or legal persons (except farmers) and rented for a fee for tourists.

Agrotourism lodging — type of tourist accommodation, which are rooms and other buildings prepared (by adaptation) in rural households (agricultural, farming, gardening and fishing) owned by farmers and rented for a fee for tourists.

Other not classified establishments — establishments, which function as tourist accommodation establishments, in the period of not being fully used according to their own purpose. These include among others dormitories, halls of residence for students, and since 2009 weekend and holiday accommodation establishment have been included here.

Catering establishments in tourist accommodation establishments include all catering facilities and outlets located on the premises of a given tourist accommodation establishment regardless the ownership and accessibility (generally accessible, for guests only). Bars include also coffee houses, wine-bars, pubs, eating houses etc. Catering outlets include other catering establishments such as: fry houses, drink bars, ice cream parlours and snack-bars (of which offering breakfasts).

The following solutions were adopted in the survey on the tourist boarding facilities:

- data concerning the number of establishments and bed places cover all establishments open on 31 July and establishments closed on 31 July, but open on other days of the surveyed month; the maximum number of places has been accepted for them,
- the number of days of establishment activity does not include breaks between periods, caused by repairs, disinfection, etc.,
- an active establishment is understood as an establishment which was accessible to tourists, at least in part (regardless of the actual occupancy), during the surveyed period,
- the occupancy rate — presented in percentage — results from the comparison of actually provided accommodations with the nominal number of bed places (total bed places prepared for tourists on each activity day of the establishment), and for hotels, motels, boarding houses and other hotel establishments additionally from the comparison of actually rented rooms and the nominal number of rooms (total rooms prepared on each activity day of the establishment),
- the number of tourists accommodated is the number of persons (tourists), who began their stay in an establishment in a given month (i.e. who checked in); this means that the persons staying in the establishment at the turn of months will only be included in the survey once, which means that they will only be listed for one month (i.e. at the time of registration),

- *number of overnight stays (nights per capita) is the product of persons (tourists) and the number of days (nights) of their stay,*
- *number of rented rooms in hotels, motels, boarding houses and other hotel establishments is the total of rooms rented in each day of the establishment's activity, regardless of the number of persons (tourists) accommodated in these rooms.*

Tourist guide — *a person whose profession is to guide tourists or visitors in certain areas, places and sites, who provides professional information about those areas, places and sites, and takes care of the tourists or visitors as set in the contract.*

Sports facility *is a separate, compact complex of field equipment and buildings intended for sporting purposes.*

1.3. Other notes

- *On 1st January 2014 by the Regulation of the Council of Ministers dated 30 July 2013 on the establishment of the boundaries of some gminas and cities and change the authorities seat of gmina (Journal of Laws of 2013, item 869), boundaries of gminas Spytkowice and Raba Wyżna in nowotarski powiat were established by including to the previous area of gmina Spytkowice part of the Raba Wyżna cadastral district with a total area of 0.18 ha from Raba Wyżna gmina.*
- *Table 25 contains gminas in which there were collective tourist accommodation facilities.*
- *Actual number of population as of 30 June 2014 as well as information on the area of gminas as of 1 January 2014 were used in calculations characterizing the intensity of tourist traffic.*
- *Due to the electronic method of data processing, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item "total".*

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska (–) — zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.

Znak × — wypełnienie pozycji, ze względu na układ tablicy jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable due to the layout of a table.

„W tym” — oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
„Of which” — *indicates that not all elements of the sum are given.*

WAŻNIEJSZE SKRÓTY MAJOR ABBREVIATIONS

tys. = tysiąc
thous. = thousand

mln = milion
million

m = metr
metre

km = kilometr
kilometre

km² = kilometr kwadratowy
square kilometre

ha = hektar
hectare

cd. = ciąg dalszy
cont. = continued

dok. = dokończenie
cont. = continued

tabl. = tablica
table

p. proc. = punkt procentowy
pp = percentage point

kat. = kategoria
cat. = category

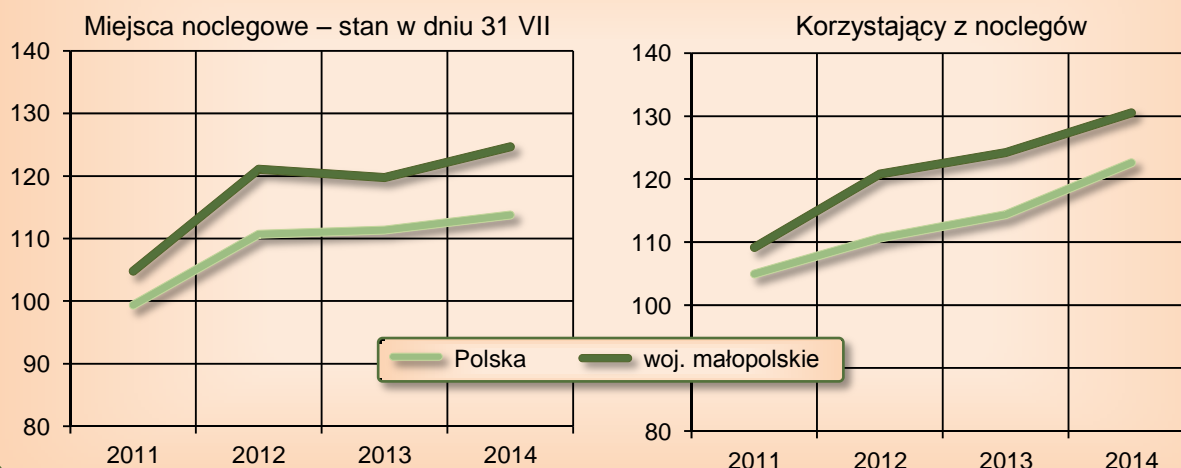
tj. = to jest
i.e. = that is

2. WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

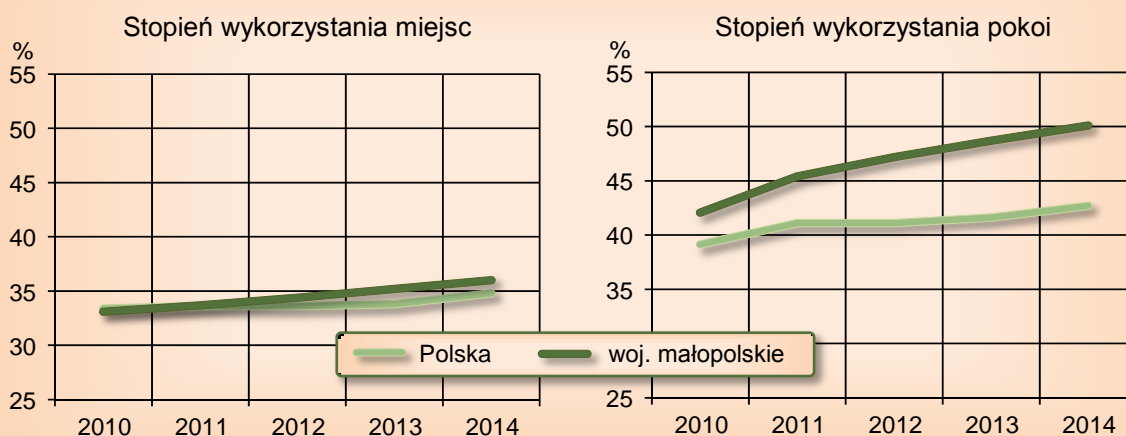
2.1. Turystyka w województwie małopolskim na tle kraju i innych województw

W ciągu ostatnich lat rosło znaczenie turystyki w Polsce. Wzrastały rozmiary turystycznej bazy noclegowej. Korzystało z niej więcej gości, zarówno krajowych jak i zagranicznych, wyższa była również liczba udzielonych noclegów. Wzrastał stopień wykorzystania miejsc w turystycznych obiektach noclegowych oraz stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych. Znaczący udział w turystyce ogólnokrajowej miało województwo małopolskie, które od lat znajduje się w czołówce krajowej ze względu na bazę noclegową turystyki oraz jej wykorzystanie. Statystyki obliczone dla województwa małopolskiego również wykazywały rosnące tendencje, przy czym ich tempo przeważnie było wyższe niż przeciętnie w kraju.

WYKRES 1. DYNAMIKA LICZBY MIEJSC NOCLEGOWYCH ORAZ KORZYSTAJĄCYCH Z NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH (2010 = 100)

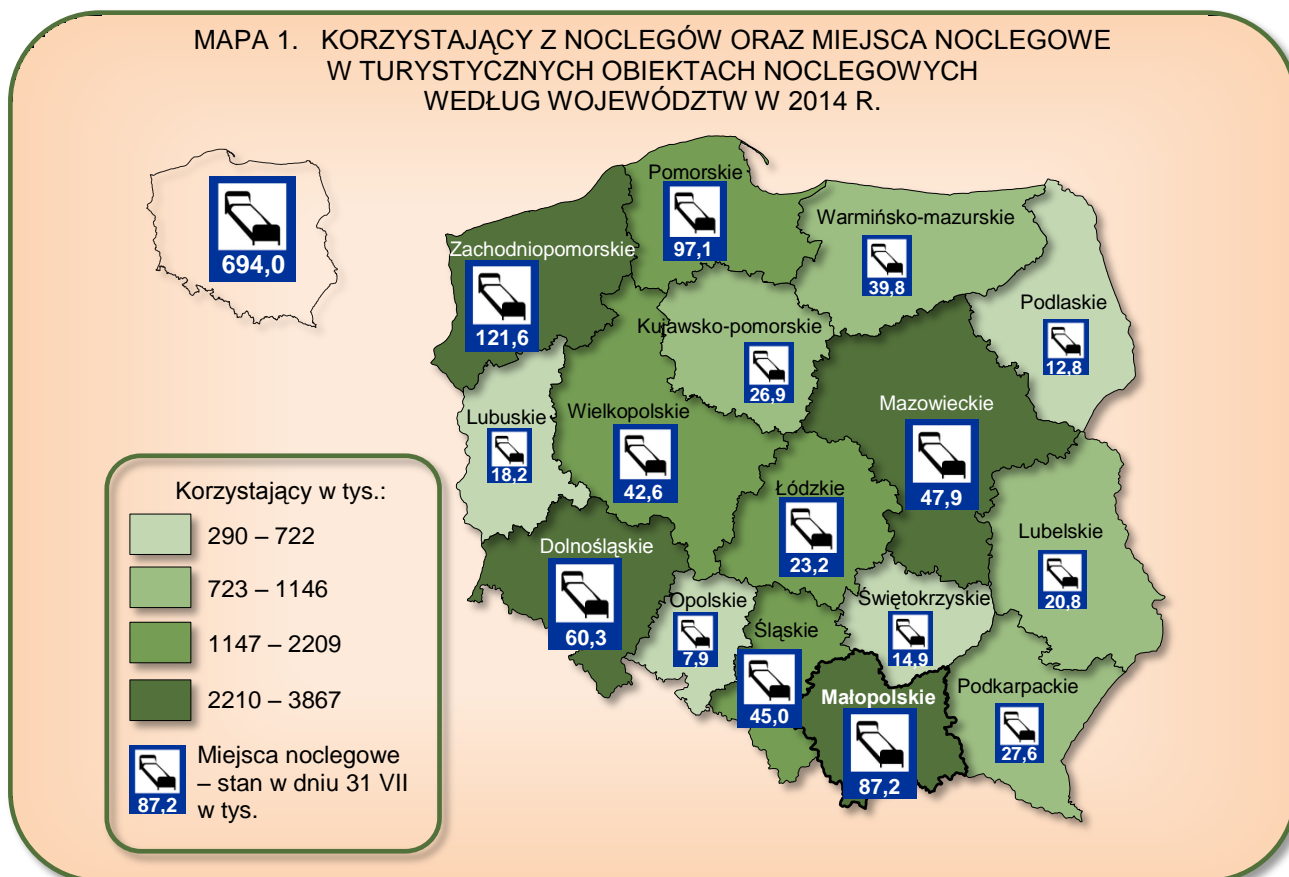

WYKRES 2. STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH I POKOI W OBIEKTACH HOTELOWYCH

Turystyczna baza noclegowa w województwie małopolskim w znacznej mierze miała charakter całoroczny. Odsetek miejsc w turystycznych obiektach noclegowych w skali kraju wyniósł 12,6%, a miejsc całorocznych — 16,0%. Specyficzną cechą stanowił również wysoki udział miejsc noclegowych w pokojach gościnnych (kwaterach prywatnych), wynoszący 13,7% (średnio w kraju — 6,1%).

MAPA 1. KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW ORAZ MIEJSCA NOCLEGOWE W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

TABL. I. LOKATY WOJEWÓDZTW POD WZGLĘDEM PODSTAWOWYCH DANYCH Z ZAKRESU TURYSTYKI W 2014 R.

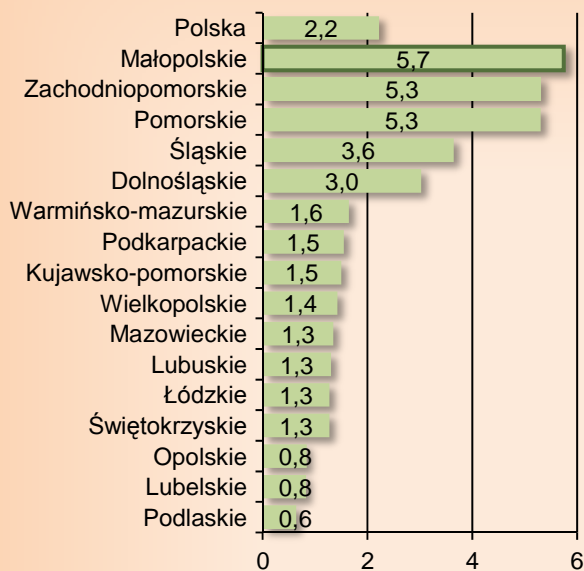
WOJEWÓDZTWA	Obiekty	Miejsca noclegowe	Korzystający z noclegów		Udzielone noclegi		Wynajęte pokoje
	stan w dniu 31 VII	ogółem	turyści zagraniczni	ogółem	turystom zagranicznym		
Dolnośląskie	4	4	3	4	5	4	3
Kujawsko-pomorskie	12	10	10	14	7	12	10
Lubelskie	10	12	12	12	12	14	12
Lubuskie	13	13	14	10	14	10	14
Łódzkie	11	11	8	9	11	9	8
Małopolskie	2	3	2	1	2	1	2
Mazowieckie	9	5	1	2	4	3	1
Opolskie	16	16	16	15	16	15	16
Podkarpackie	7	9	11	13	10	13	11
Podlaskie	14	15	13	11	15	11	15
Pomorskie	1	2	5	5	3	5	6
Śląskie	6	6	6	6	6	6	5
Świętokrzyskie	15	14	15	16	13	16	13
Warmińsko-mazurskie	8	8	9	8	9	8	9
Wielkopolskie	5	7	7	7	8	7	7
Zachodniopomorskie	3	1	4	3	1	2	4

Odsetek osób korzystających oraz udzielonych im noclegów w badanych turystycznych obiektach noclegowych w województwie małopolskim kształtował się na poziomie 15% w stosunku do Polski. Trafiło tu najwięcej turystów zagranicznych — prawie 22% w skali kraju oraz 32% wśród turystów w województwie małopolskim (w Polsce ten odsetek był na poziomie 22%). Wskaźniki natężenia ruchu turystycznego w stosunku do liczby faktycznych mieszkańców oraz inne miary względne, charakteryzujące turystykę kształtowały się w województwie małopolskim powyżej przeciętnych w kraju i pozwalały na zajmowanie czołowych lokat wśród 16 województw.

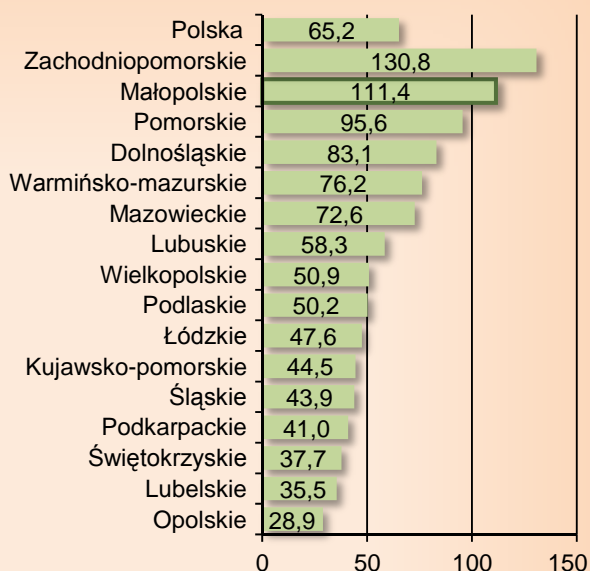
Warto również zaznaczyć, że w górnej grupie decylowej (liczącej 38 powiatów) wszystkich powiatów i miast na prawach powiatu w Polsce, posortowanych według liczby noclegów udzielonych w turystycznych obiektach noclegowych — 4 powiaty znajdują się w województwie małopolskim, a mianowicie Kraków (2. lokata po Warszawie) oraz powiaty: tatrzański (4. miejsce), nowosądecki (6. miejsce) i nowotarski (22. miejsce).

WYKRES 3. WYBRANE WSKAŹNIKI CHARAKTERYZUJĄCE WYKORZYSTANIE TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2014 R.

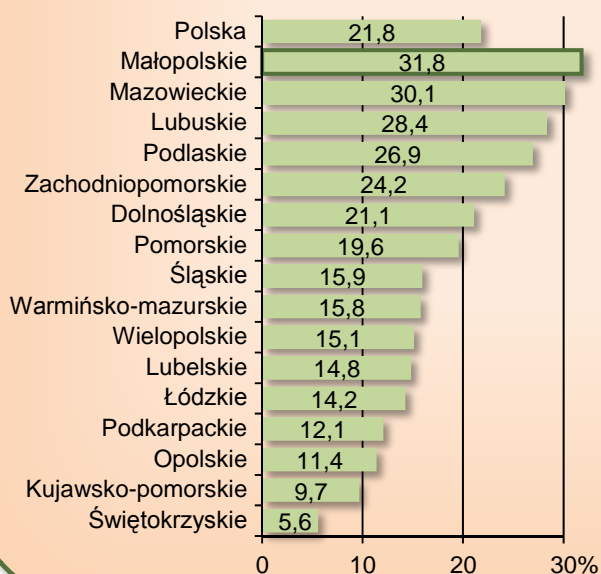
Miejsca noclegowe na 1 km² – stan w dniu 31 VII

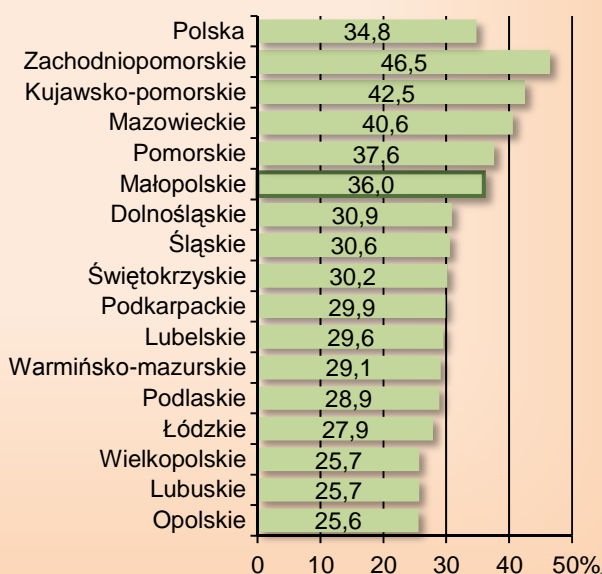
Korzystający z noclegów na 100 mieszkańców

Turyści zagraniczni w liczbie turystów ogółem

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych

2.2. Baza turystycznych obiektów noclegowych

W województwie małopolskim w końcu lipca 2014 r. sprawozdawczością objęto 1418 turystycznych obiektów noclegowych, z których 449 stanowiły obiekty hotelowe, a 969 — obiekty pozostałe, wśród których znaczący był udział pokoi gościnnych (kwater prywatnych) oraz kwater agroturystycznych (łącznie 549 obiektów). W stosunku do stanu sprzed roku przybyło 21 obiektów hotelowych. Baza hoteli powiększyła się o 14, a pensjonatów o 9, przy spadku liczby moteli oraz innych obiektów hotelowych (po 1 w każdym rodzaju obiektów). Liczba obiektów pozostałych utrzymała się na niezmiennym poziomie. Ponad połowę hoteli (170, tj. 56,7%) stanowiły obiekty średniej klasy, oznaczone kategorią 3-gwiazdkową, 59 hoteli (19,7%) miało kategorię 4-gwiazdkową, a najwyższą 5-gwiazdkową kategorię posiadało 14 hoteli (4,7%).

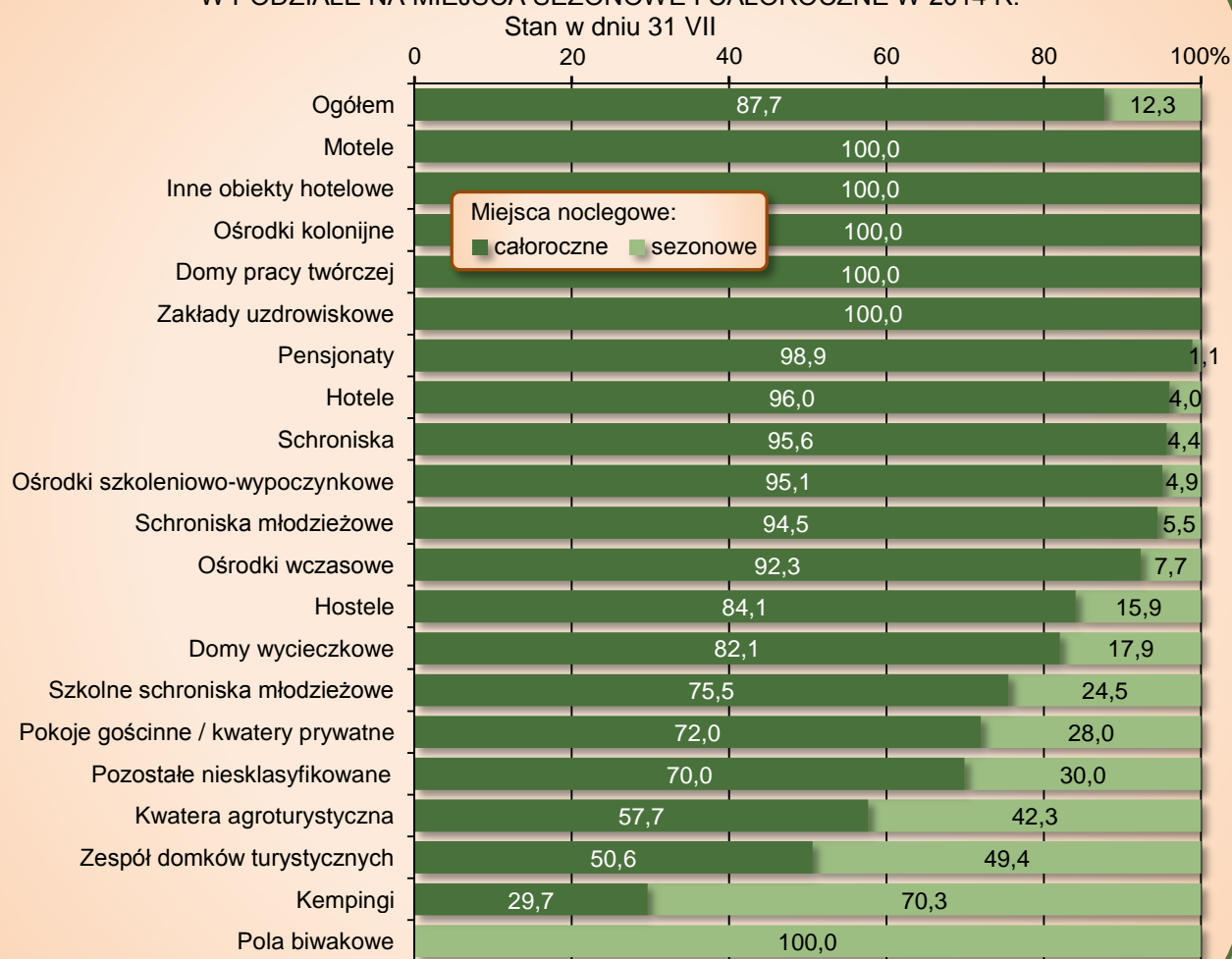
TABL. II. TURYSTYCZNE OBIEKTY NOCLEGOWE WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW W 2014 R.
Stan w dniu 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Obiekty			Miejsca noclegowe				
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2013 = 100	razem	w tym całoroczne	w odsetkach	2013 = 100	przypadające na 1 obiekt
				w tysiącach				
OGÓŁEM	1418	100,0	101,5	87,2	76,5	100,0	104,1	62
Obiekty hotelowe	449	31,7	104,9	40,5	39,2	46,5	106,4	90
Hotele	300	21,2	104,9	33,5	32,2	38,4	109,6	112
Motele	7	0,5	87,5	0,3	0,3	0,4	97,5	45
Pensjonaty	69	4,9	115,0	3,2	3,2	3,7	88,7	47
Inne obiekty hotelowe	73	5,1	98,6	3,5	3,5	4,0	97,7	48
Pozostałe obiekty	969	68,3	100,0	46,7	37,3	53,5	102,1	48
Domy wycieczkowe	9	0,6	100,0	0,5	0,4	0,6	99,2	58
Schroniska	21	1,5	91,3	1,1	1,1	1,3	89,3	54
Schroniska młodzieżowe	4	0,3	80,0	0,4	0,4	0,5	98,9	109
Szkolne schroniska młodzieżowe	25	1,8	104,2	1,5	1,2	1,7	100,8	61
Ośrodki wczasowe	96	6,8	97,0	8,1	7,4	9,3	101,9	84
Ośrodki kolonijne	6	0,4	66,7	0,4	0,4	0,5	73,7	72
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	61	4,3	103,4	4,8	4,6	5,5	107,1	79
Domy pracy twórczej	10	0,7	100,0	0,3	0,3	0,4	100,0	31
Zespoły domków turystycznych	12	0,8	75,0	0,8	0,4	1,0	95,0	69
Kempingi	10	0,7	100,0	1,1	0,3	1,2	100,0	105
Pola biwakowe	8	0,6	100,0	0,6	–	0,6	146,2	71
Hostele	37	2,6	94,9	2,8	2,4	3,2	104,1	76
Zakłady uzdrowiskowe	36	2,5	100,0	4,7	4,7	5,4	98,6	131
Pokoje gościnne / kwatery prywatne	449	31,7	99,8	12,0	8,6	13,7	105,2	27
Kwatery agroturystyczne	100	7,0	111,1	1,6	0,9	1,8	109,4	16
Pozostałe niesklasyfikowane ..	85	6,0	103,7	6,0	4,2	6,8	97,9	70

Pojemność turystycznych obiektów noclegowych powiększyła się (w stosunku do stanu w końcu lipca 2013 r.) o 3,4 tys., do stanu 87,2 tys. miejsc noclegowych. Wzrosła liczba miejsc w 8 rodzajach obiektów, najwięcej w hotelach — o 2,9 tys. i pokojach gościnnych (kwaterach prywatnych) — o 0,6 tys., w 2 — pozostała na niezmienionym poziomie, natomiast w 10 typach obiektów odnotowano spadek, a najgłębszy dotyczył pensjonatów (o 0,4 tys. miejsc noclegowych).

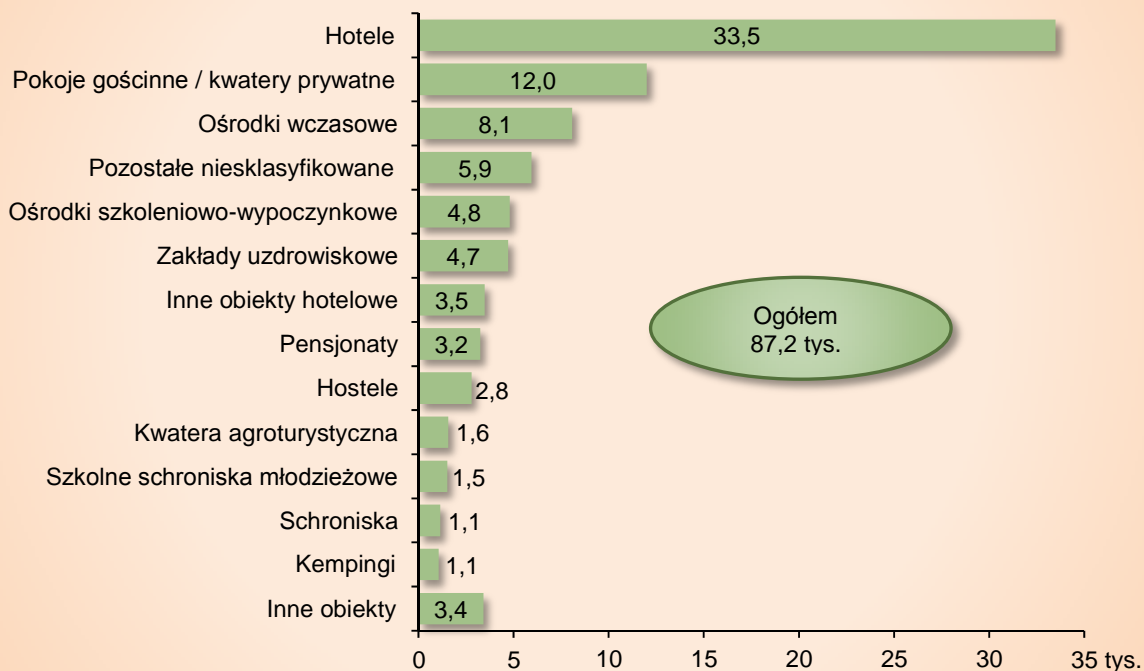
Turystyczna baza noclegowa w województwie małopolskim w dużym stopniu miała charakter całoroczny. Liczba miejsc sezonowych w końcu lipca 2014 r. wyniosła 10,7 tys. Najwięcej miejsc noclegowych czynnych okresowo mieściło się w pokojach gościnnych (kwaterach prywatnych) — 3,4 tys. (31,3%), w pozostałych obiektach noclegowych — 1,8 tys. (16,6%) i hotelach — 1,3 tys. (12,5%).

WYKRES 4. STRUKTURA MIEJSC W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH W PODZIALE NA MIEJSCA SEZONOWE I CAŁOROCZNE W 2014 R.

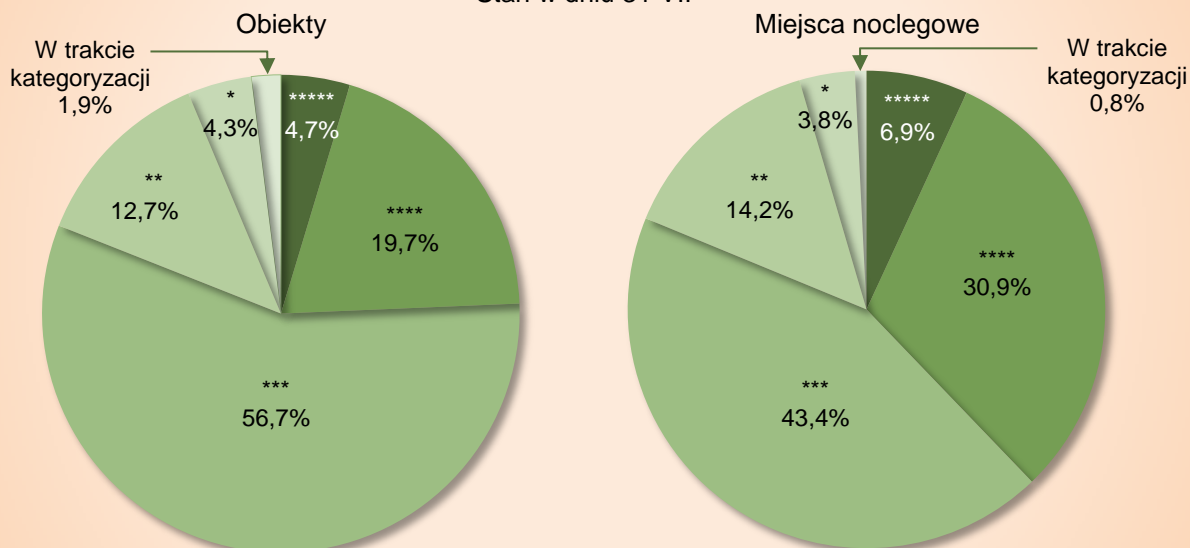
Sezonowe miejsca noclegowe stanowiły 12,3% ogółu miejsc w turystycznych obiektach noclegowych. Na polach biwakowych — z racji przeznaczenia obiektu — wszystkie miejsca miały charakter sezonowy. Wysoki odsetek miejsc sezonowych odnotowano na kempingach, w zespołach domków turystycznych i w kwaterach agroturystycznych.

WYKRES 5. MIEJSCA NOCLEGOWE W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH W 2014 R.
Stan w dniu 31 VII

Z roku na rok rosło znaczenie hoteli w turystycznej bazie noclegowej oraz podnosił się ich standard. Udział miejsc noclegowych w hotelach w skali miejsc w turystycznych obiektach ogółem stanowił 38,4%, tj. o 2,0 p. proc. więcej w stosunku do stanu sprzed roku. Najbardziej wzrosła pojemność noclegowa hoteli 4-gwiazdkowych (o 2,1 tys. miejsc, tj. o 25,3%) i wyniosła 10,4 tys. miejsc, w hotelach 5-gwiazdkowych było 2,3 tys. miejsc noclegowych (wzrost 0,2 tys., tj. o 7,6%), w hotelach oznaczonych 3-gwiazdkową kategorią — 14,5 tys. miejsc (wzrost o 0,6 tys., tj. o 4,5%), a w 1-gwiazdkowych — 1,3 tys. (wzrost o 0,2 tys. tj. o 21,5%). Obniżyła się natomiast liczba miejsc noclegowych w hotelach oznaczonych kategorią 2-gwiazdkową (o 0,1 tys., tj. o 2,5%) do poziomu 4,8 tys.

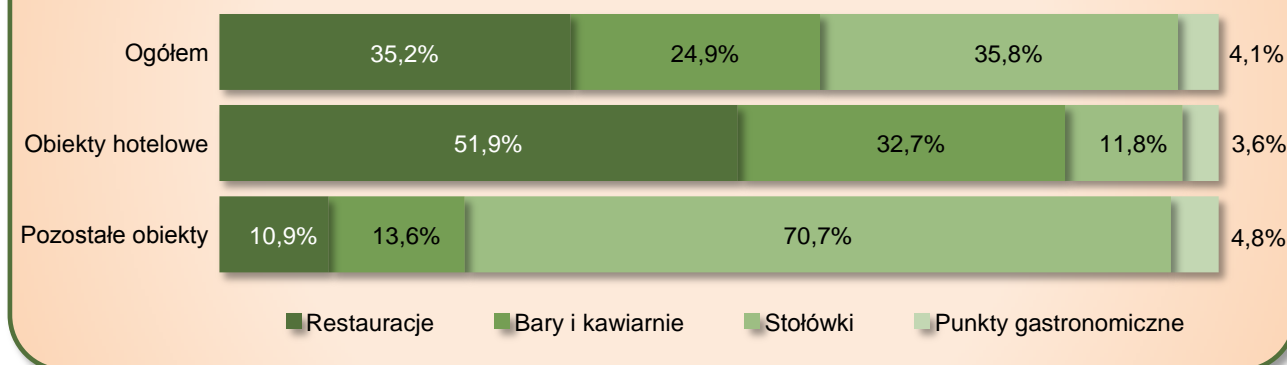
WYKRES 6. STRUKTURA HOTELI WEDŁUG KATEGORII OBIEKTÓW W 2014 R.
Stan w dniu 31 VII

W obiektach hotelowych było 18,7 tys. pokoi. W pełny węzeł higieniczno-sanitarny wyposażonych było 18,4 tys. z nich — odsetek był taki sam jak przed rokiem i wyniósł średnio 98,8%, w tym 99,1% w hotelach. W motelach i pensjonatach oraz hotelach kategorii 5 i 4-gwiazdkowej wszystkie pokoje wyposażone były w komplet urządzeń sanitarnych. Na 1 hotel przypadały średnio 52 pokoje, motel oraz pensjonat liczyły średnio po 21 pokoi, a pozostały obiekt hotelowy — 19 pokoi.

W końcu lipca 2014 r. w turystycznych obiektach noclegowych było 1078 placówek gastronomicznych: 379 restauracji, 269 barów i kawiarni, 386 stołówek oraz 44 punkty gastronomiczne. Na 100 turystycznych obiektów noclegowych przypadało średnio 76 placówek gastronomicznych (142 w obiektach hotelowych, a 45 — w pozostałych obiektach). W hotelach mieściło się 74,4% restauracji działających w turystycznych obiektach noclegowych oraz 67,3% barów. Z kolei najwięcej stołówek prowadziło działalność w pokojach gościnnych (kwaterach prywatnych) — 27,5%, ośrodkach wczasowych — 16,8% i ośrodkach szkoleniowo-wypoczynkowych — 9,1%. Baza gastronomiczna w turystycznych obiektach noclegowych powiększyła się (w porównaniu do stanu w końcu lipca 2013 r.) o 21 restauracji oraz o 7 stołówek. Mniej odnotowano natomiast barów i kawiarni — o 22 oraz punktów gastronomicznych — o 21.

WYKRES 7. STRUKTURA PLACÓWEK GASTRONOMICZNYCH
W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH
WEDŁUG RODZAJÓW PLACÓWEK W 2014 R.
Stan w dniu 31 VII

2.3. Wykorzystanie turystycznych obiektów noclegowych

W 2014 r. w turystycznych obiektach noclegowych w województwie małopolskim zatrzymało się 3748,4 tys. turystów. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba wzrosła o 180,9 tys. (w obiektach hotelowych — o 168,5 tys., a w obiektach pozostałych — o 12,4 tys.). Więcej turystów nocowało w 8 rodzajach obiektów. Największy wzrost (o 200,1 tys.) odnotowano w hotelach, a następnie w hostelach (o 17,3 tys.) i w pokojach gościnnych (o 10,2 tys.). Najbardziej obniżyła się natomiast popularność pensjonatów (spadek o 21,5 tys. osób korzystających z noclegów) i ośrodków wczasowych (o 12,8 tys.).

Liczba noclegów udzielonych w 2014 r. w turystycznych obiektach noclegowych była wyższa w stosunku do poprzedniego roku o 487,3 tys. i wyniosła 10166,2 tys. W obiektach hotelowych udzielono więcej o 408,3 tys. noclegów, a w pozostałych obiektach — o 79,0 tys.

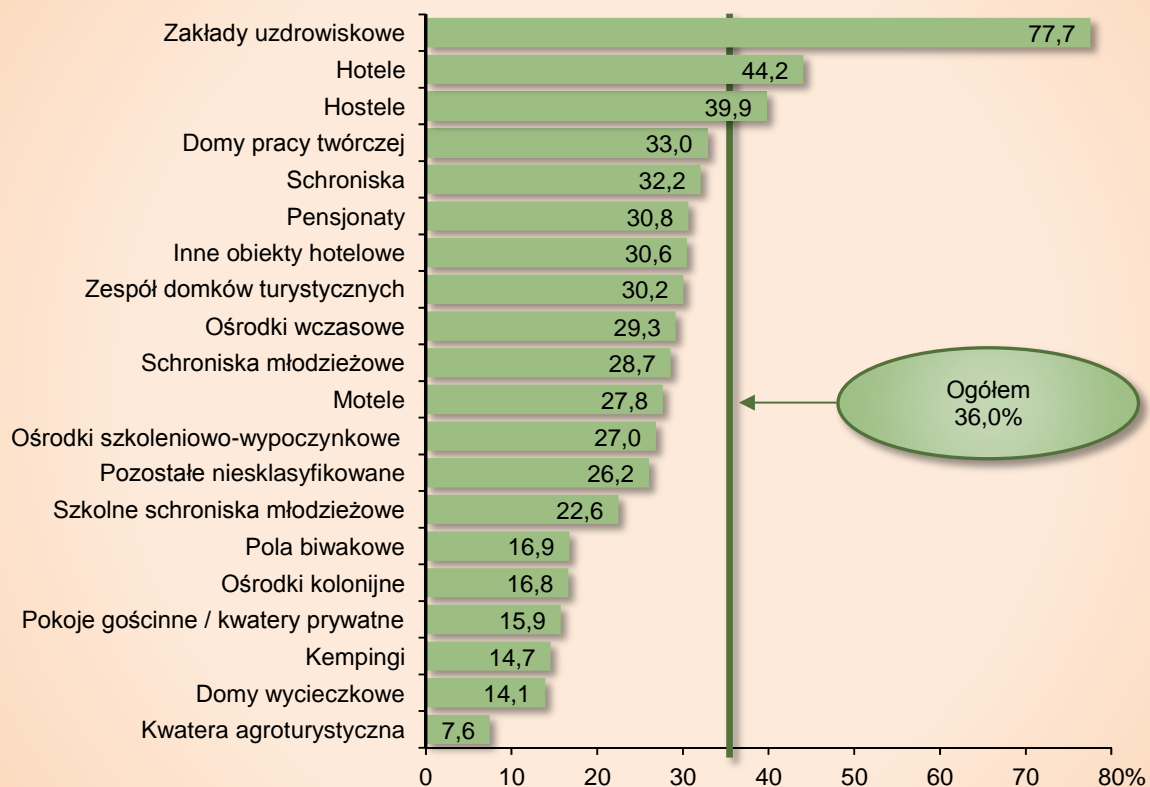
TABL. III. KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW I UDZIELONE NOCLEGI W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH W 2014 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający z noclegów			Udzielone noclegi			Średni czas pobytu turysty w dniach
	w tysiącach	w odsetkach	2013 = 100	w tysiącach	w odsetkach	2013 = 100	
OGÓŁEM	3748,4	100,0	105,1	10166,2	100,0	105,0	2,7
Obiekty hotelowe	2696,8	71,9	106,7	5874,6	57,8	107,5	2,2
Hotele	2446,7	65,3	108,9	5135,9	50,5	110,3	2,1
Motele	17,9	0,5	91,5	32,0	0,3	96,3	1,8
Pensjonaty	99,3	2,6	82,2	339,3	3,4	81,6	3,4
Inne obiekty hotelowe	132,9	3,5	94,0	367,4	3,6	102,3	2,8
Pozostałe obiekty	1051,6	28,1	101,2	4291,6	42,2	101,9	4,1
Domy wycieczkowe	5,7	0,2	82,3	21,6	0,2	90,7	3,8
Schroniska	77,1	2,0	100,1	127,2	1,3	97,1	1,6
Schroniska młodzieżowe .	21,6	0,6	87,7	43,8	0,4	94,0	2,0
Szkolne schroniska młodzieżowe	45,0	1,2	102,5	95,9	0,9	105,8	2,1
Ośrodki wczasowe	171,3	4,6	93,1	778,1	7,7	98,5	4,5
Ośrodki kolonijne	4,2	0,1	97,2	22,3	0,2	99,3	5,3
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	116,1	3,1	96,2	410,5	4,0	95,1	3,5
Domy pracy twórczej	7,0	0,2	96,5	36,5	0,4	92,0	5,2
Zespoły domków turystycznych	23,9	0,6	147,1	62,0	0,6	101,9	2,6
Kempingi	12,9	0,3	85,6	31,2	0,3	79,7	2,4
Pola biwakowe	3,9	0,1	99,4	10,2	0,1	93,0	2,6
Hostele	153,1	4,1	112,8	318,4	3,1	112,6	2,1
Zakłady uzdrowiskowe	92,4	2,5	99,5	1281,0	12,6	106,5	13,9
Pokoje gościnne / kwatery prywatne	145,2	3,9	107,5	567,9	5,6	105,2	3,9
Kwatery agroturystyczne .	9,5	0,3	103,8	31,2	0,3	95,3	3,3
Pozostałe niesklasyfikowane	162,7	4,3	100,2	453,8	4,5	96,8	2,8

W 7 rodzajach obiektów odnotowano wzrost liczby noclegów, a największy w hotelach (o 477,7 tys.), zakładach uzdrowiskowych (o 78,7 tys.) i hostelach (o 35,7 tys.). Średnia długość pobytu turysty w obiekcie nie zmieniła się w stosunku do poprzedniego roku. Najdłużej, zgodnie z przeznaczeniem obiektów, goście zatrzymywali się w zakładach uzdrowiskowych, a najkrócej — w schroniskach i motelach.

W 2014 r. stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w województwie małopolskim kształtował się na poziomie 36,0% (więcej o 0,8 p. proc. w stosunku do 2013 r.). Najwyższy stopień wykorzystania miejsc noclegowych (podobnie jak w poprzednim roku) odnotowano w zakładach uzdrowiskowych (77,7%), a następnie w hotelach (44,2%) i hostelach (39,9%). W pozostałych rodzajach obiektów stopień wykorzystania miejsc noclegowych kształtował się poniżej przeciętnego w województwie, a najniższy dotyczył kwater agroturystycznych.

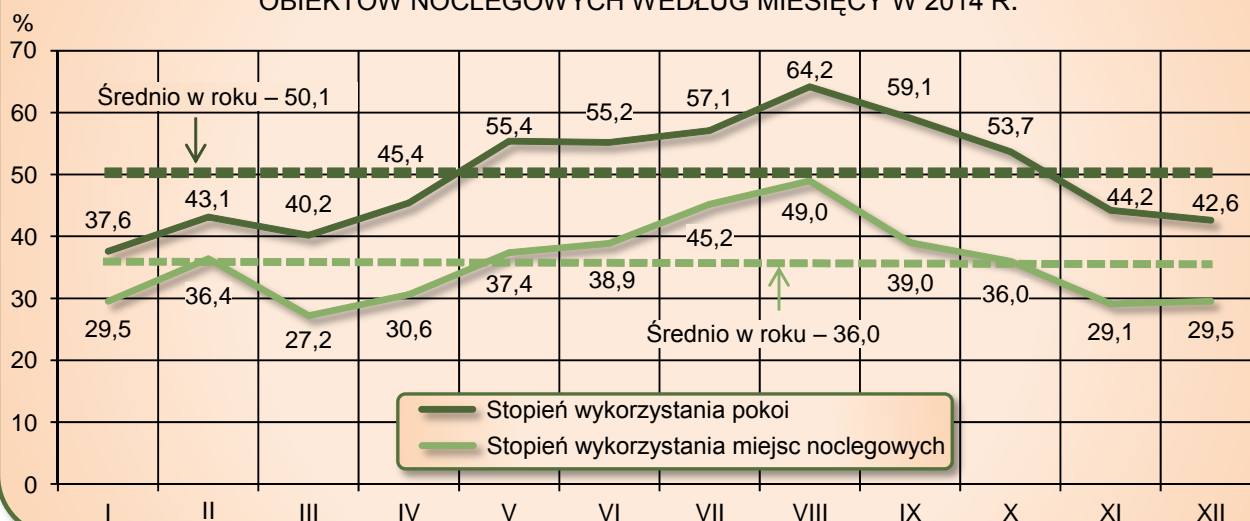
WYKRES 8. STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW W 2014 R.

U w a g a. Obiekty posortowano malejąco według stopnia wykorzystania miejsc noclegowych.

Stopecie wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych również się zwiększył i wyniósł 50,1% (wzrost o 1,4 p. proc. w stosunku do 2013 r.). W miesiącach od maja do października stopień wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych kształtował się powyżej przeciętnego w roku, przy czym stopień wykorzystania miejsc noclegowych nieznacznie przewyższał średnią również w lutym, a w październiku — przyjął poziom średniej.

WYKRES 9. STOPIEŃ WYKORZYSTANIA TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH WEDŁUG MIESIĘCY W 2014 R.

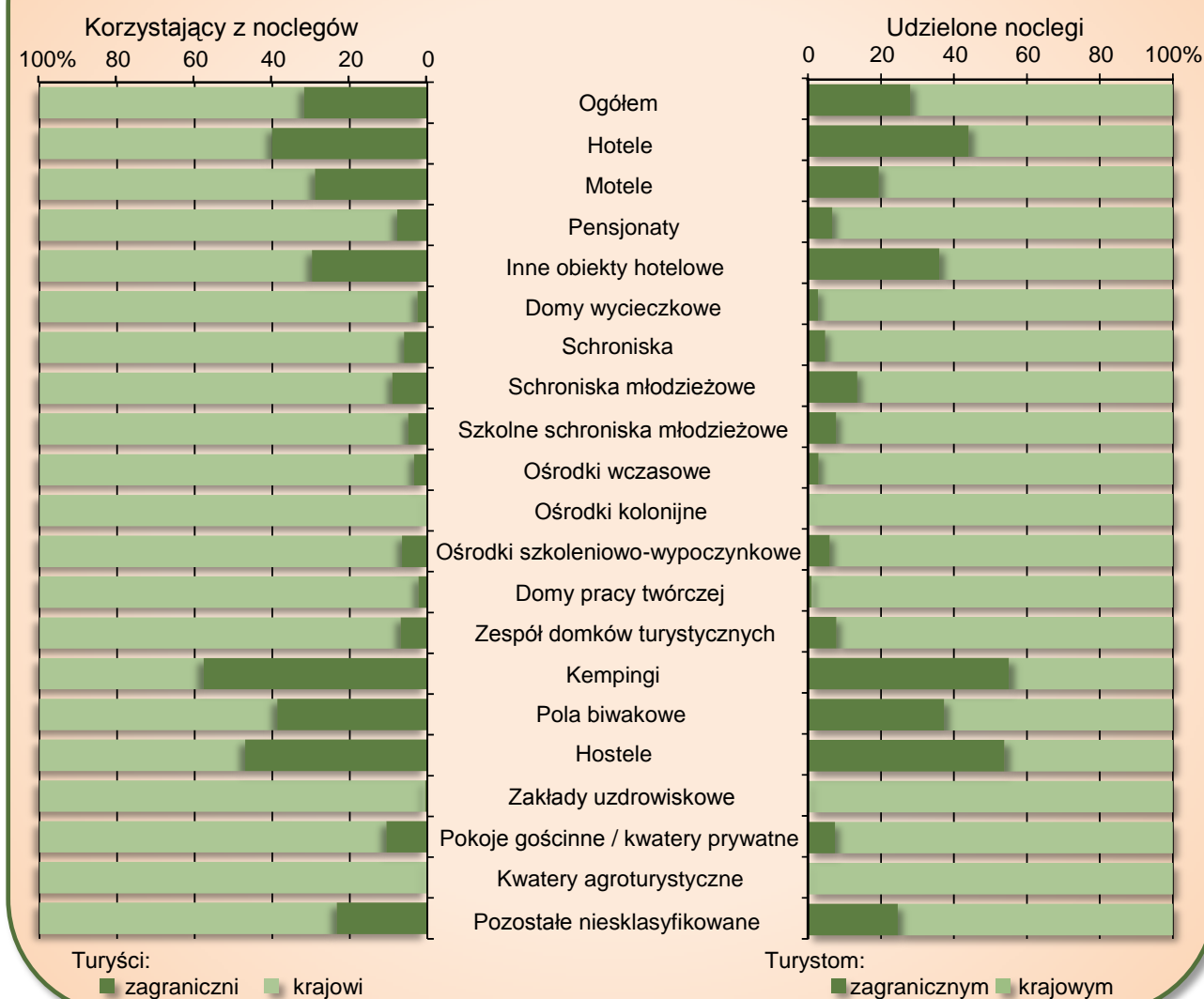

2.4. Turyści według miejsca stałego zamieszkania

Wśród korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych było 2557,3 tys. turystów krajowych (68,2% ogólnej liczby turystów). W stosunku do poprzedniego roku liczba turystów krajowych wzrosła o 170,7 tys. (o 7,2%). Na miejsce noclegu 57,4% wszystkich turystów krajowych wybierało hotele, a następnie ośrodki wczasowe — 6,5% i pokoje gościnne (kwatery prywatne) — 5,1%. Turystom krajowym udzielono 7323,5 tys. noclegów (o 377,2 tys., tj. o 5,4% więcej niż w 2013 r.).

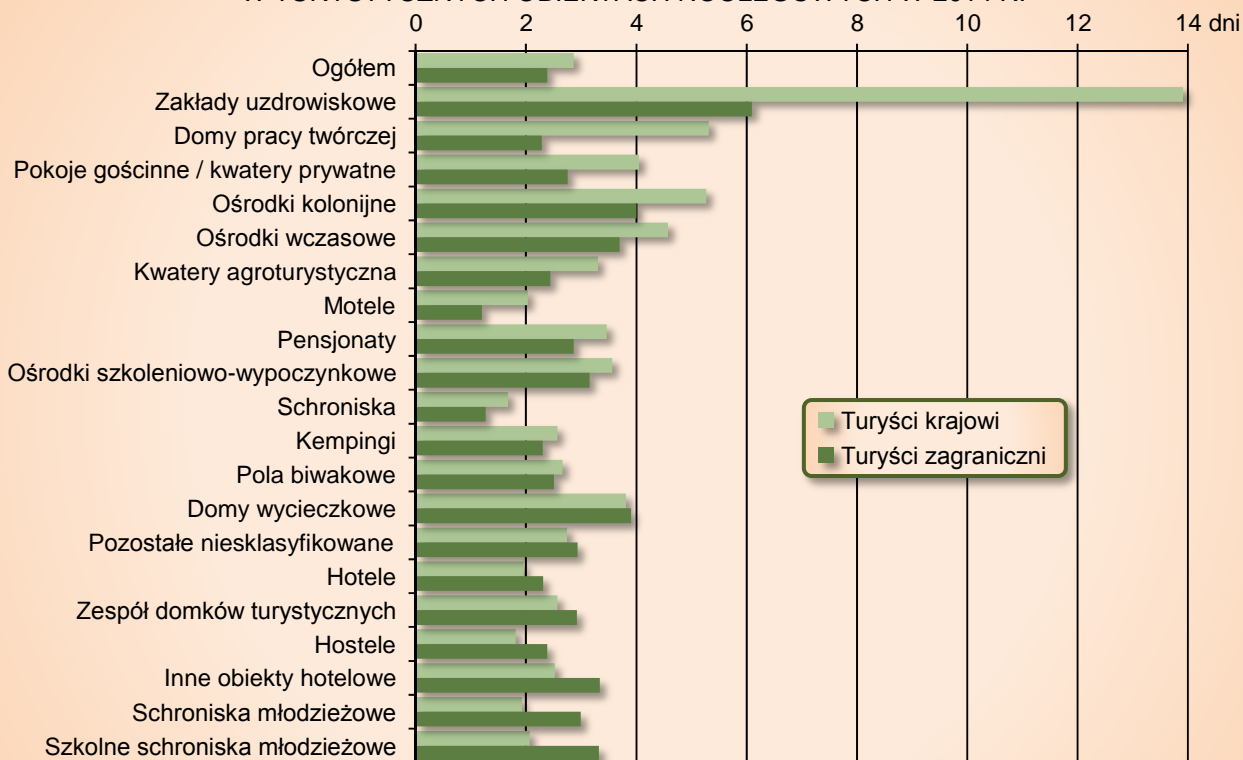
W 2014 r. województwo małopolskie odwiedziło 1191,2 tys. turystów zagranicznych (31,8% turystów ogółem), tj. o 10,3 tys. (o 0,9%) więcej w stosunku do poprzedniego roku. Zatrzymywali się w większości w hotelach (82,2% turystów zagranicznych), a następnie w hostelach (6,0%) i innych obiektach hotelowych (3,3%). Znaczna grupa turystów zagranicznych (3,2%), szczególnie w miesiącach letnich, nocowała w obiektach, określanych jako pozostałe niesklasyfikowane, do których są zaliczane m.in. domy studenckie i internaty, świadczące w okresach wakacyjnych usługi noclegowe dla turystów. Liczba noclegów udzielonych turystom zagranicznym wyniosła 2842,6 tys., czyli więcej o 110,1 tys. (o 4,0%) w stosunku do 2013 r.

WYKRES 10. STRUKTURA KORZYSTAJĄCYCH Z NOCLEGÓW I UDZIELONYCH NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG MIEJSCA STAŁEGO ZAMIESZKANIA TURYSTÓW W 2014 R.

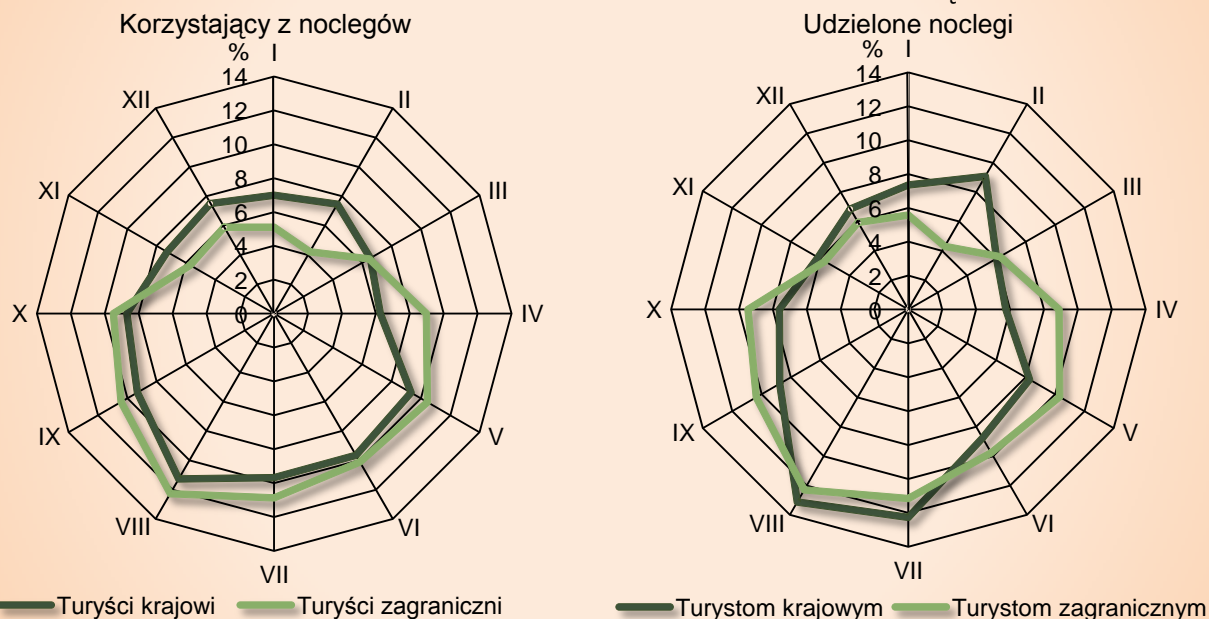
Średnia długość pobytu turystów krajowych wyniosła (tak jak w poprzednim roku) 2,9 dnia, a turystów zagranicznych — 2,4 dnia (wzrost o 0,1 dnia w porównaniu do 2013 r.). Najdłuższy czas pobytu odnotowano w zakładach uzdrowiskowych, natomiast najkrócej turyści krajowi zatrzymywali się w schroniskach, a zagraniczni — w motelach. W 12 rodzajach obiektów średnia długość pobytu turystów krajowych była dłuższa niż zagranicznych.

WYKRES 11. ŚREDNI CZAS POBYTU TURYSTÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH W 2014 R.

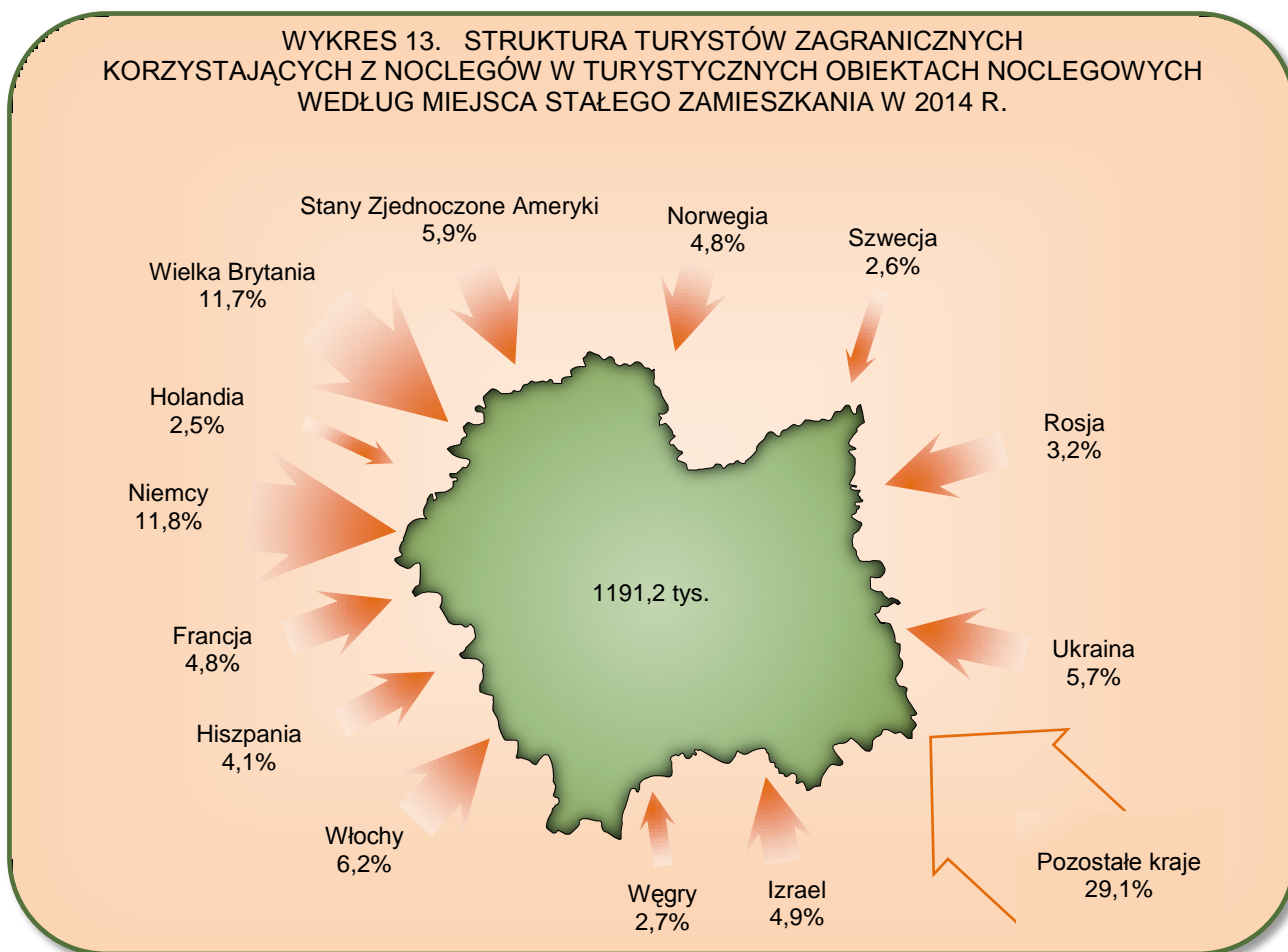

Uwaga. Rodzaje obiektów posortowano malejąco według różnicy między średnią długością pobytu turystów krajowych i zagranicznych.

WYKRES 12. STRUKTURA KORZYSTAJĄCYCH Z NOCLEGÓW I UDZIELONYCH NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG MIESIĘCY W 2014 R.

Ponad 65% turystów zagranicznych stanowili turyści z 11 państw. Najwięcej było osób stale mieszkających w Niemczech. Ich liczba w porównaniu z 2013 r. pozostała na niezmiennym poziomie (140,1 tys. osób). Zmniejszeniu uległa liczba turystów z Wielkiej Brytanii do poziomu 139,0 tys. (spadek o 15,8 tys., tj. o 10,2%). W 2013 r. stanowili oni najliczniejszą grupę turystów zagranicznych. Zmniejszyła się również liczba osób przybyłych z Rosji (o 14,5 tys., tj. o 27,6%) i z Ukrainy (o 8,1 tys., tj. o 10,7%). Z kolei największy wzrost liczebności odnotowano w grupie turystów z Białorusi (o 6,9 tys., tj. o 52,9%) i z Izraela (o 6,8 tys., tj. o 13,2%).

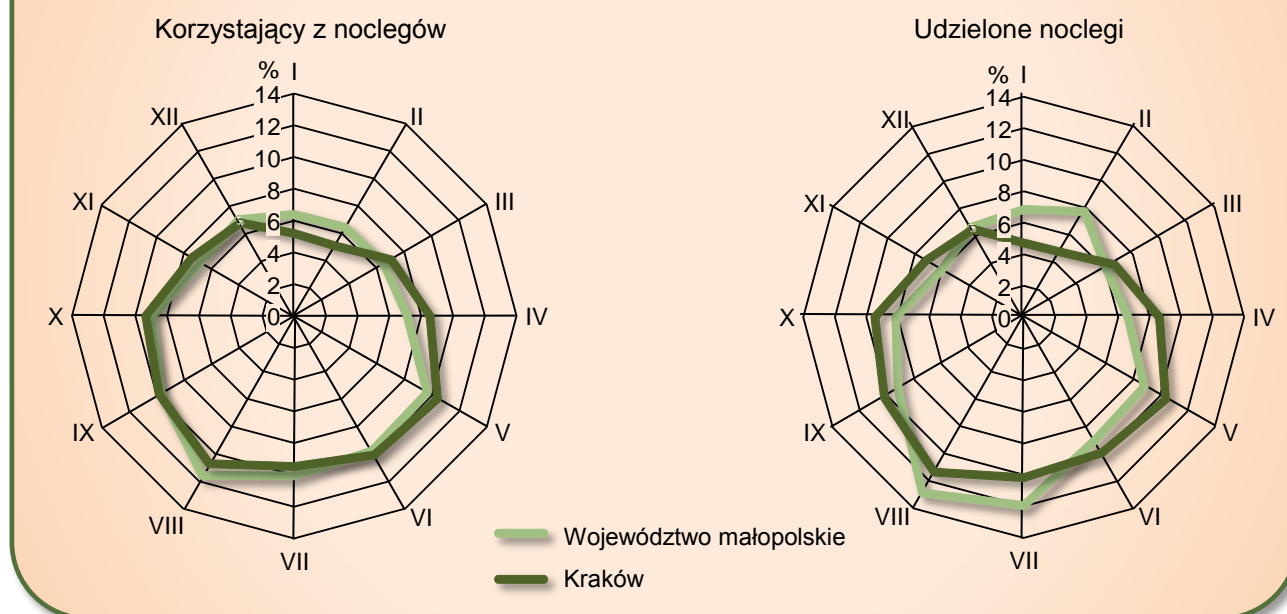
2.5. Turystyka w województwie małopolskim w przekroju powiatowym

Turystyka w województwie małopolskim charakteryzuje się dużą koncentracją przestrzenną. W 2014 r. 1/3 miejsc w turystycznej bazie noclegowej skupiały powiaty grodzkie. Gościła w nich ponad połowa osób korzystających z noclegów w województwie małopolskim, a odsetek turystów zagranicznych stanowił ponad 86%. O poziomie tych wskaźników zdecydowała stolica województwa, natomiast udział Tarnowa i Nowego Sącza nie był znaczący.

Następował dalszy rozwój turystycznej bazy noclegowej w stolicy województwa. W końcu lipca 2014 r. w Krakowie były zlokalizowane 234 turystyczne obiekty noclegowe o łącznej pojemności 27,3 tys. miejsc (więcej o 1,4 tys. w stosunku do stanu sprzed roku), czyli 31,3% ogółu miejsc noclegowych w województwie małopolskim. Było wśród nich 130 hoteli, mieszczących 19,0 tys. miejsc noclegowych (9,0 tys. pokoi), co stanowiło w skali województwa 56,7% miejsc w hotelach (57,6% pokoi). Najwyższą, 5-gwiazdkową kategorią, było oznaczonych 10 hoteli o pojemności 2,1 tys. miejsc noclegowych (1,1 tys. pokoi), czyli blisko 90% miejsc w obiektach tej klasy w całym województwie. W krakowskich obiektach noclegowych mieściło się 127 restauracji oraz 123 placówki gastronomiczne innego typu.

W 2014 r. turystyczne obiekty noclegowe w Krakowie gościły 1996,4 tys. osób, tj. ponad połowę (53,3%, — identycznie jak w 2013 r.) wszystkich turystów korzystających z noclegów w województwie małopolskim. W grupie tej było 1019,1 tys. turystów zagranicznych i 977,3 tys. — krajowych. Kraków odwiedziło więcej turystów niż w poprzednim roku, łącznie o 94,4 tys. (o 5,0%). Liczba turystów zagranicznych wzrosła o 2,9 tys. (o 0,3%), a turystów krajowych — o 91,5 tys. (o 10,3%). W stosunku do 2013 r. udział turystów zagranicznych obniżył się (o 2,4 p. proc.) i stanowił 51,0% ogólnej liczby turystów w Krakowie oraz 85,6% wszystkich gości zagranicznych w województwie małopolskim (mniej o 0,5 p. proc.).

WYKRES 14. STRUKTURA KORZYSTAJĄCYCH Z NOCLEGÓW I UDZIELONYCH NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH W KRAKOWIE I W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM WEDŁUG MIESIĘCY W 2014 R.

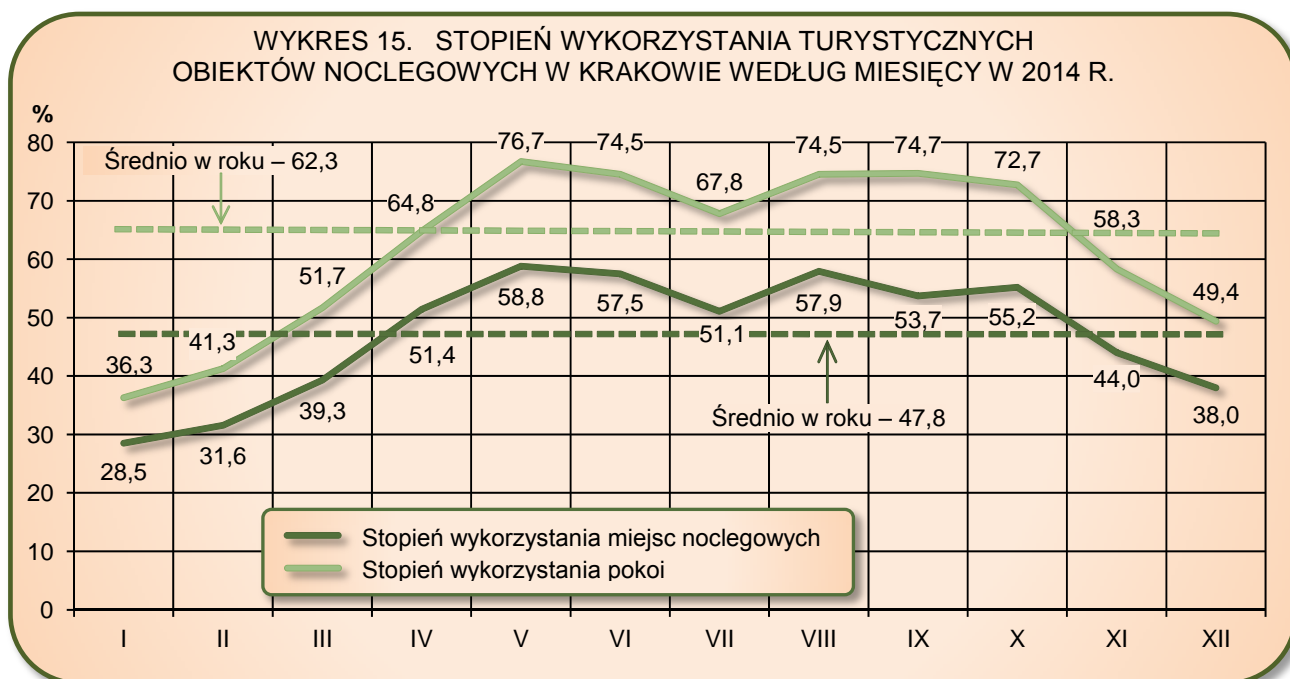
W turystycznych obiektach noclegowych położonych w granicach administracyjnych Krakowa udzielono 4247,5 tys. noclegów. Przeważały noclegi udzielone turystom zagranicznym (57,5%). Ogólna liczba osobonocy wzrosła o 277,6 tys. (o 7,0%) w stosunku do 2013 r., przy czym turystom zagranicznym udzielono więcej noclegów o 107,5 tys. (o 4,6%), a turystom krajowym — o 170,1 tys. (o 10,4%). Przeciętny czas pobytu turysty w Krakowie, wynoszący 2,1 dnia, był nieco krótszy niż średnio w województwie (o 0,6 dnia), ze względu na średni czas przebywania turystów krajowych — 1,8 dnia (o 1,1 dnia krócej w stosunku do województwa ogółem). Goście zagraniczni przebywali w turystycznych obiektach noclegowych Krakowa średnio 2,4 dnia, tak jak w skali całego województwa.

TABL. IV. MIEJSCA NOCLEGOWE I ICH WYKORZYSTANIE W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

POWIATY	Miejsca noclegowe ^a			Korzystający z noclegów			Udzielone noclegi		
	w tysią- cach	2013 = 100	na 1 km ²	w tysią- cach	2013 = 100	na 1000 ludności	w tysią- cach	2013 = 100	na 1000 ludności
WOJEWÓDZTWO ..	87,2	104,1	5,7	3748,4	105,1	1114	10166,2	105,0	3022
miasta na prawach powiatu:									
Kraków	27,3	105,6	83,6	1996,4	105,0	2628	4247,5	107,0	5590
Nowy Sącz	0,5	99,8	7,8	18,6	84,7	222	30,3	78,5	362
Tarnów	0,8	102,0	11,7	41,7	100,4	373	64,3	94,6	575
powiaty ^b :									
Tatrzański	23,2	103,5	49,2	665,0	105,1	9800	2204,7	102,1	32491
Nowosądecki	12,5	106,7	8,1	291,7	102,9	1380	1655,0	104,1	7829
Nowotarski	8,2	96,0	5,5	176,2	99,5	928	774,4	103,8	4078
Wadowicki	1,9	111,4	2,9	100,6	124,3	632	169,8	120,7	1067
Suski	1,6	96,2	2,4	34,3	101,3	408	101,9	96,9	1212
Limanowski	1,5	96,3	1,6	23,7	95,3	184	65,8	93,4	511
Krakowski	1,5	100,1	1,2	72,9	101,5	272	119,4	101,4	446
Gorlicki	1,4	99,4	1,4	35,1	100,9	321	225,1	109,6	2061
Bocheński	1,3	115,4	2,1	59,7	115,8	569	93,6	108,2	892
Wielicki	1,3	120,3	3,1	78,8	125,7	661	122,0	122,9	1022
Myślenicki	1,1	146,1	1,6	25,9	144,5	209	56,8	137,0	457
Oświęcimski	1,0	115,7	2,5	42,4	111,1	274	94,9	112,4	613
Pozostałe powiaty ...	2,1	91,8	0,5	85,4	92,6	124	140,7	89,2	205

a Stan w dniu 31 VII. b Powiaty posortowano malejąco według liczby miejsc w turystycznych obiektach noclegowych.

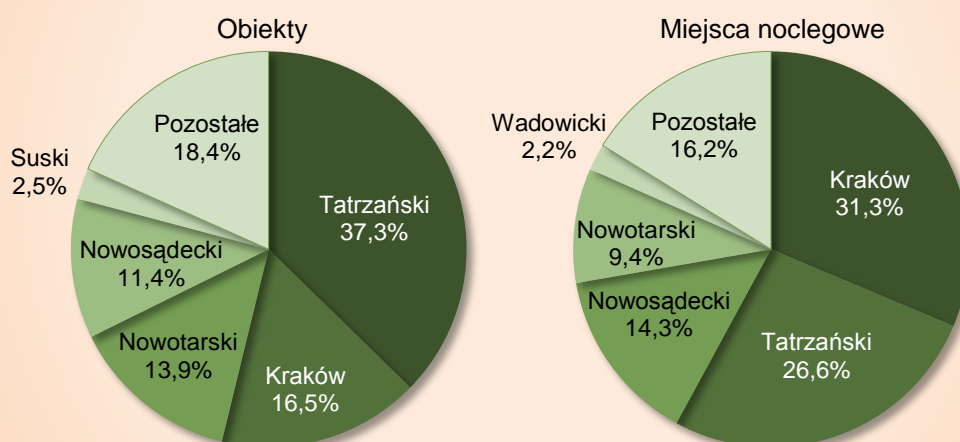
Przeciętny roczny stopień wykorzystania miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych w Krakowie wyniósł 47,8% (o 11,8 p. proc. powyżej średniego w województwie). Stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych, wynoszący 62,3%, istotnie wpływał na poziom tego wskaźnika dla całego województwa (jedyne powiat ze wskaźnikiem wyższym niż przeciętnie — o 12,2 p. proc.).

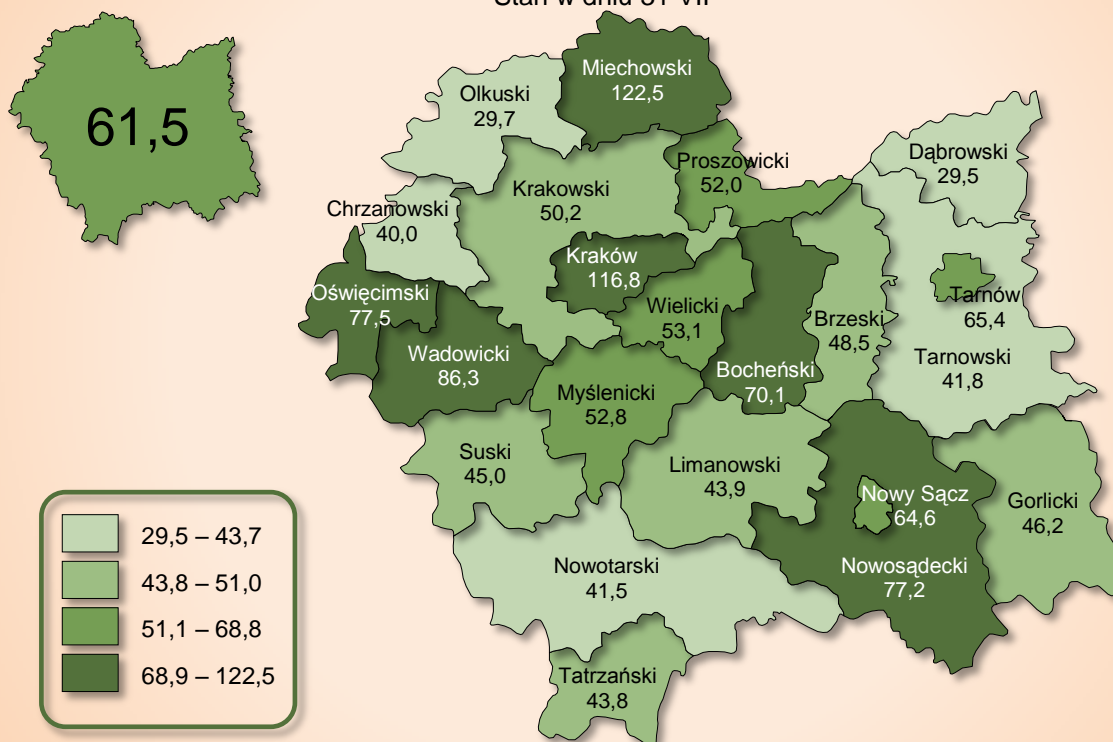
Rozmiary bazy turystycznych obiektów noclegowych zlokalizowanych w powiatach ziemskich, w końcu lipca 2014 r. wynoszące 58,6 tys. miejsc, powiększyły się w stosunku do stanu sprzed roku o 2,0 tys. (o 3,5%). Zwiększyła się liczba turystów o 89,7 tys. (o 5,6%) do poziomu 1691,8 tys. Wzrost ten dotyczył zarówno turystów krajowych (o 83,7 tys., tj. o 5,8%) jak i zagranicznych (o 6,0 tys., tj. o 3,9%). Wzrosła również liczba udzielonych im noclegów o 221,7 tys. (o 4,0%) i wyniosła 5824,1 tys.

Więcej turystów niż w poprzednim roku gościło w 11 powiatach ziemskich, a w 12 odnotowano więcej udzielonych noclegów. Średni czas pobytu turysty w obiekcie na terenie powiatów ziemskich mieścił się w granicach od 1,3 dnia w powiecie proszowickim do 6,4 dnia — w gorlickim. Rozpiętość przedziału stopnia wykorzystania miejsc noclegowych wyniosła 43,4 p. proc. (od 8,8% w powiecie chrzanowskim do 52,2% w powiecie gorlickim).

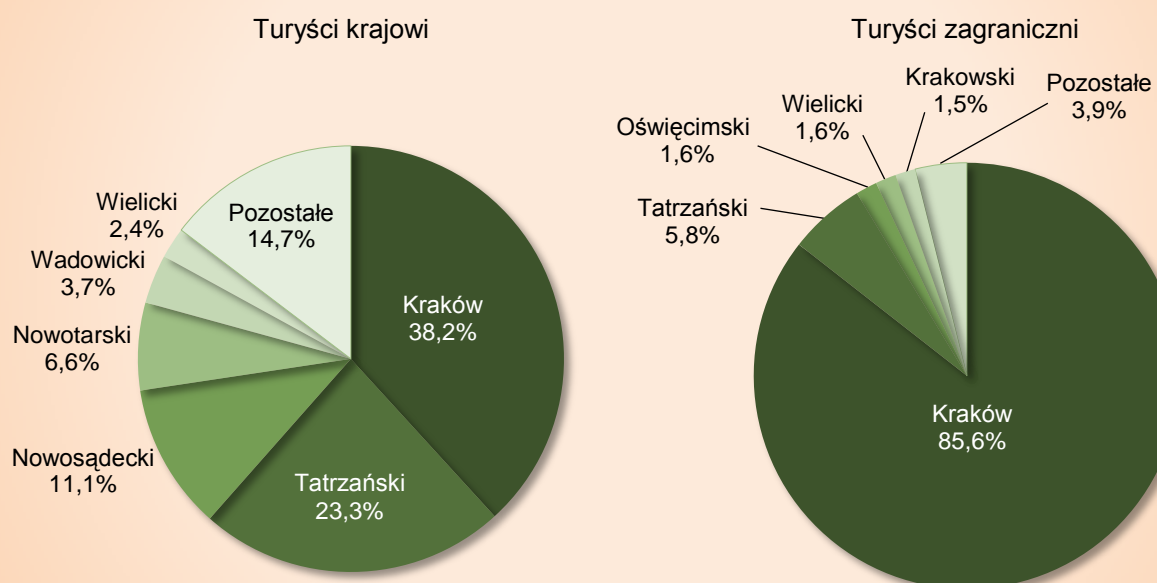
WYKRES 16. STRUKTURA TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW I MIEJSC NOCLEGOWYCH WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.
Stan w dniu 31 VII

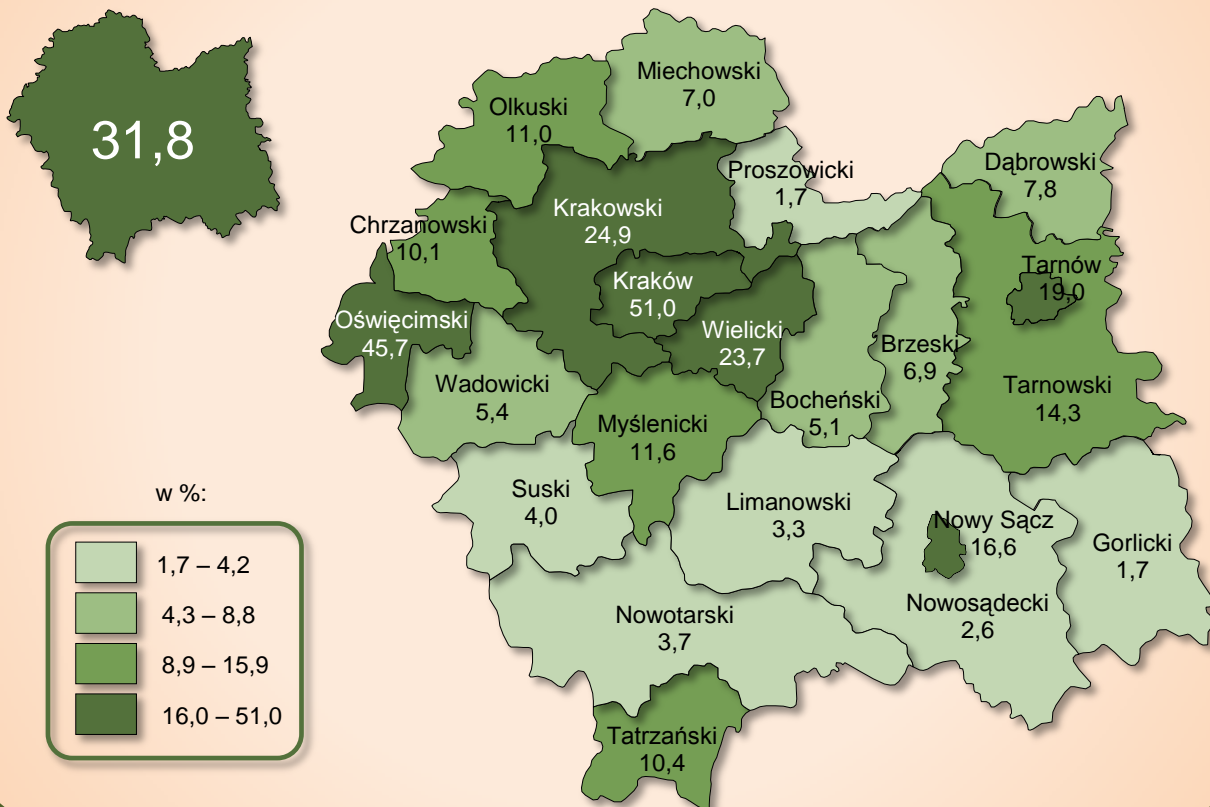
MAPA 2. ŚREDNIA LICZBA MIEJSC NOCLEGOWYCH NA 1 TURYSTYCZNY OBIEKT NOCLEGOWY WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.
Stan w dniu 31 VII

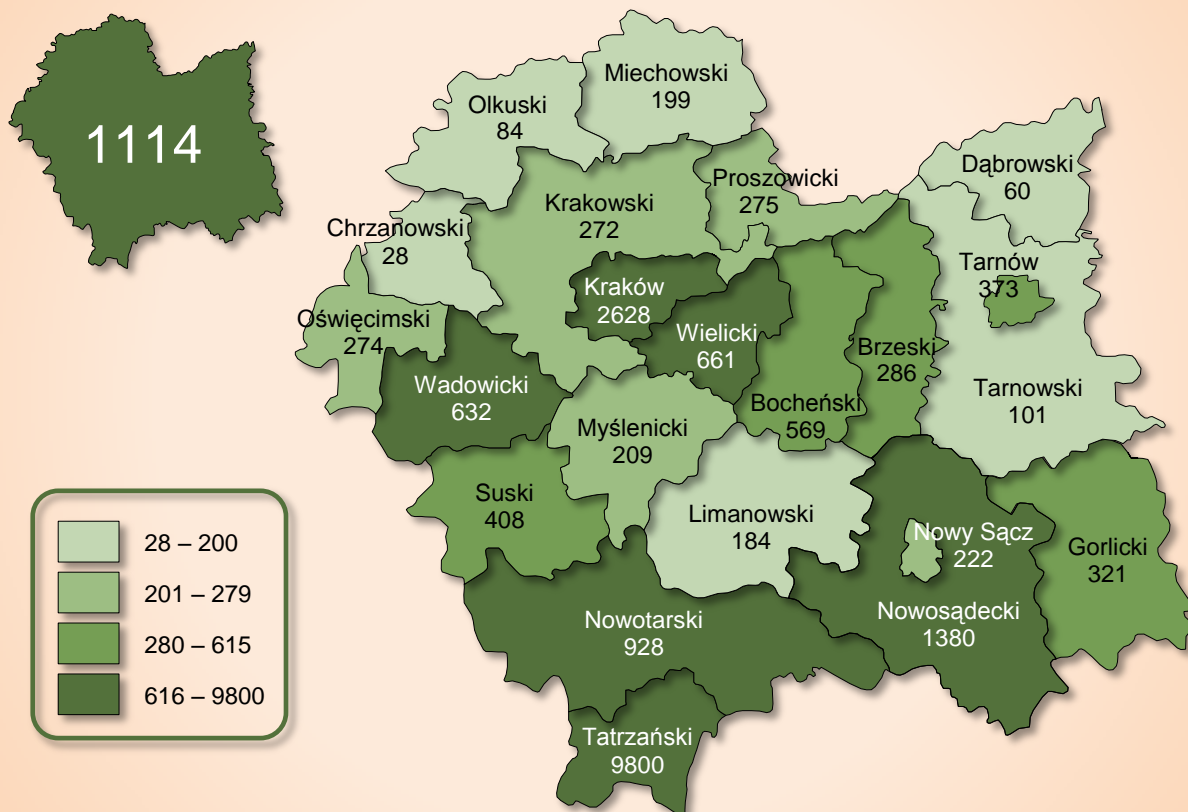
WYKRES 17. STRUKTURA KORZYSTAJĄCYCH Z NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

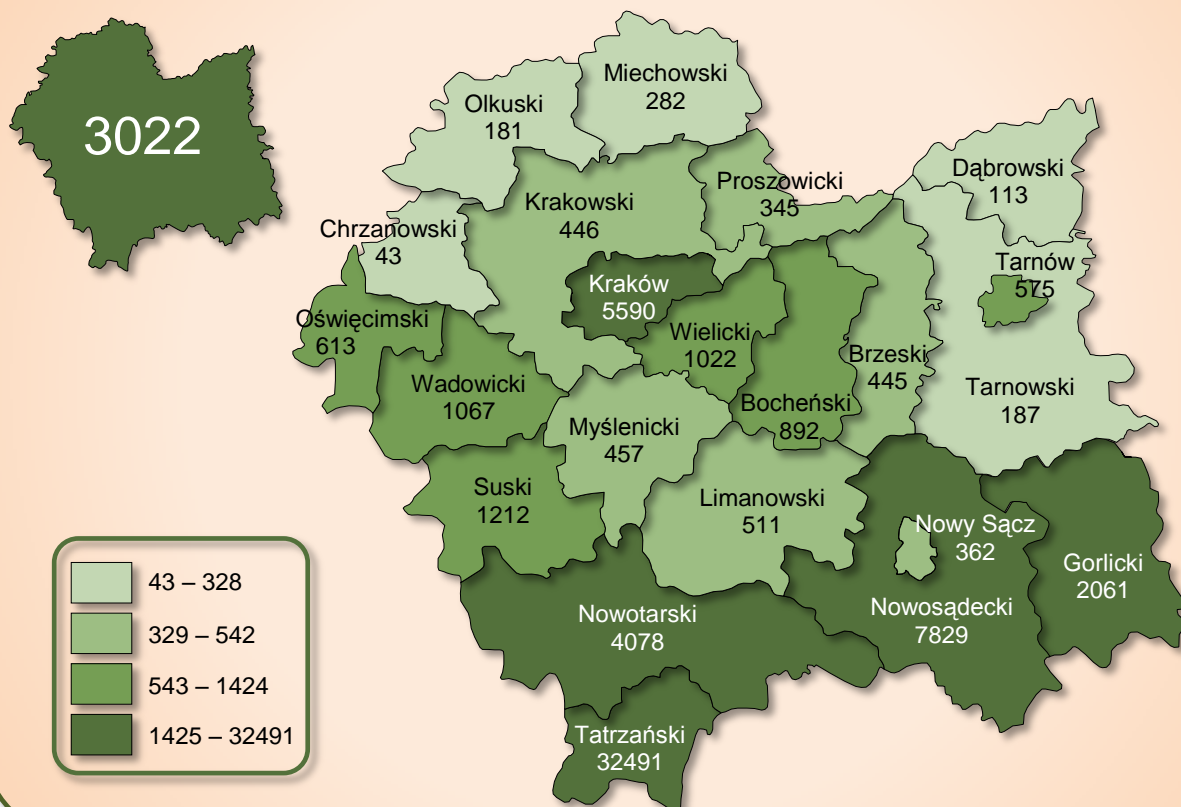
MAPA 3. UDZIAŁ TURYSTÓW ZAGRANICZNYCH W OGÓLNEJ LICZBIE KORZYSTAJĄCYCH Z NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

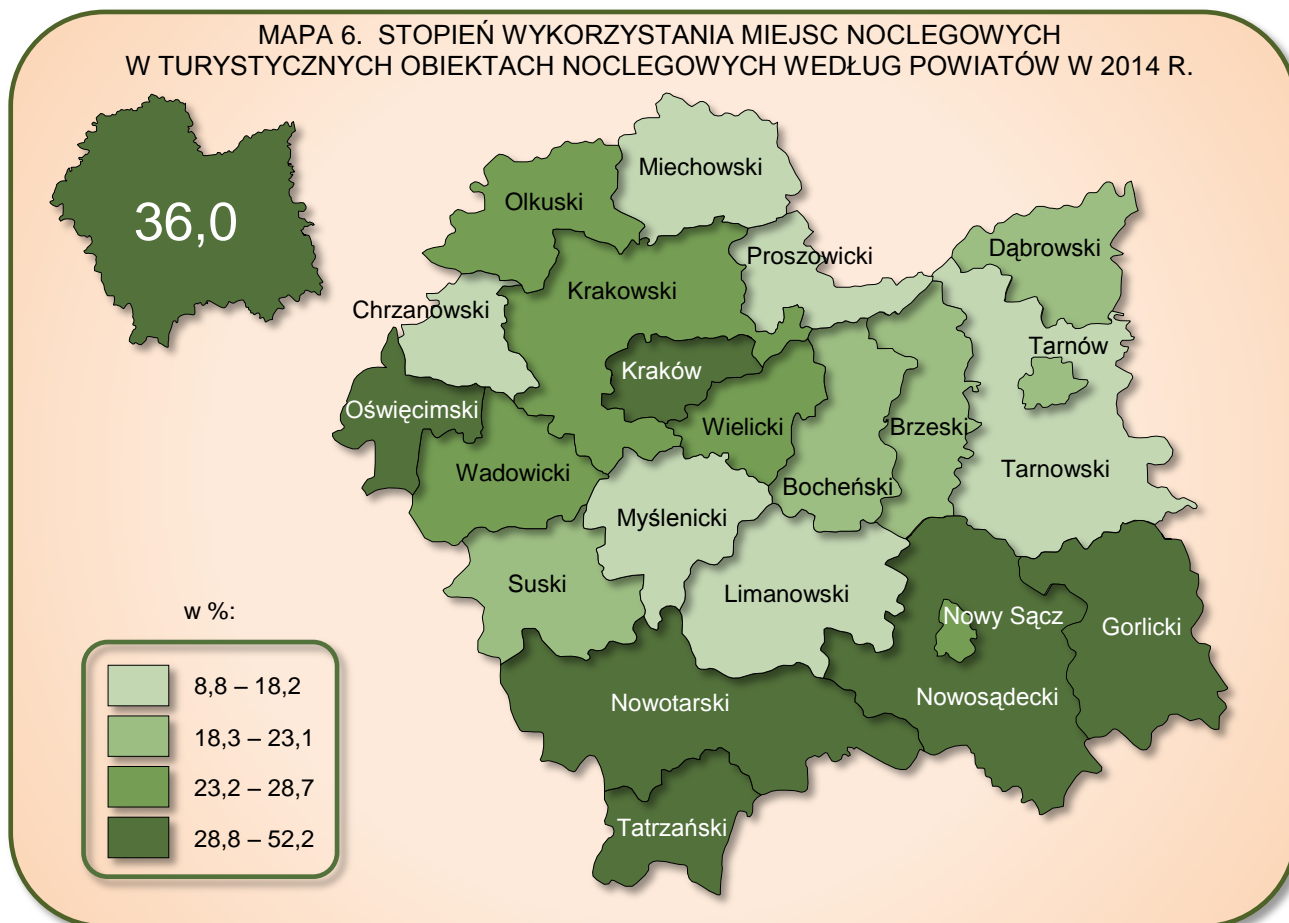
MAPA 4. KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH NA 1000 LUDNOŚCI WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

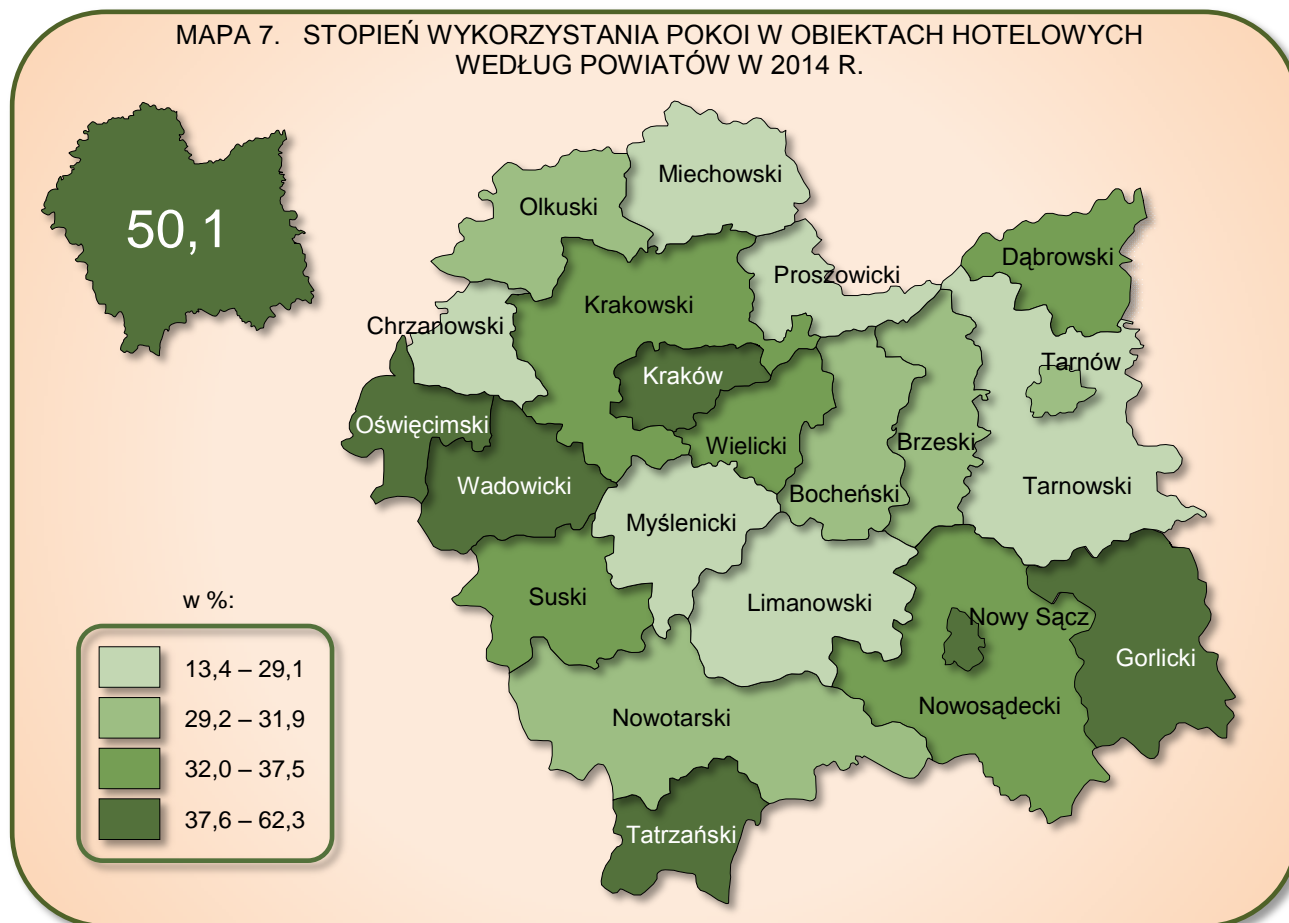
MAPA 5. UDZIELONE NOCLEGI W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH NA 1000 LUDNOŚCI WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

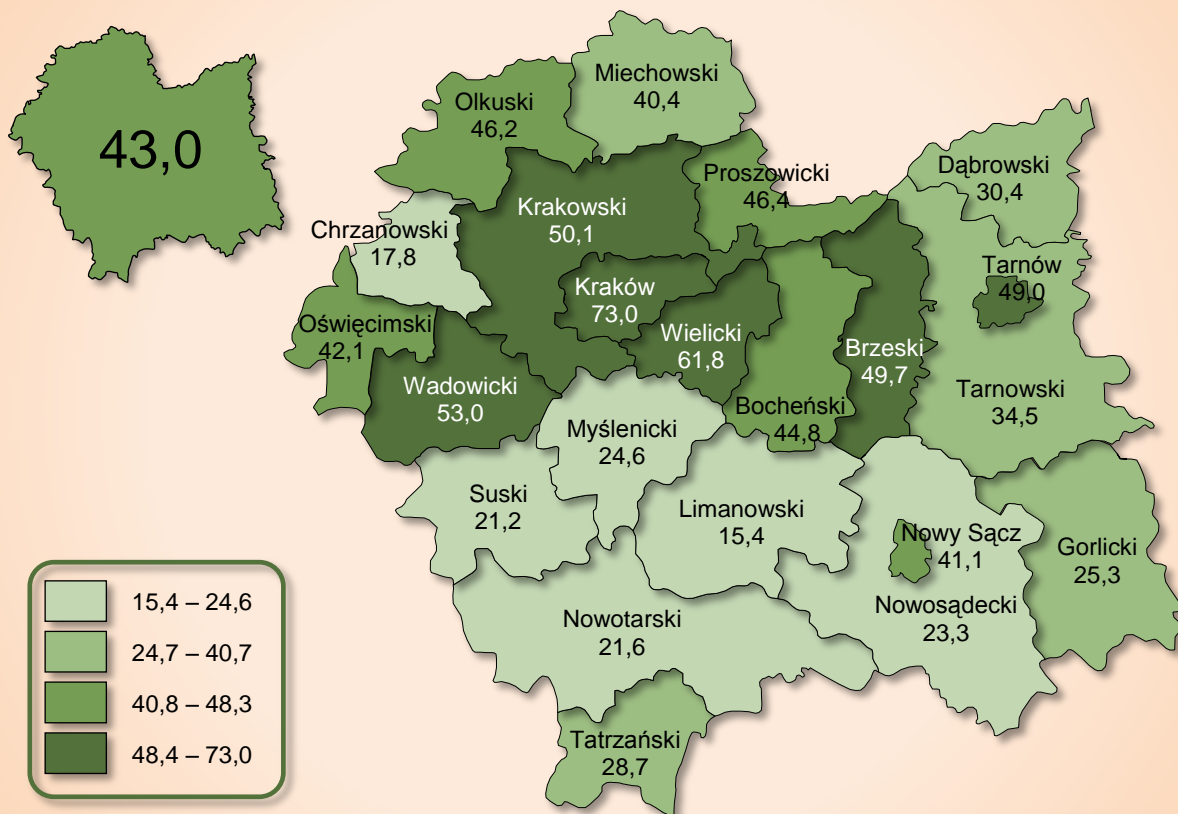
MAPA 6. STOPIEŃ WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

MAPA 7. STOPIEŃ WYKORZYSTANIA POKOI W OBIEKTACH HOTELOWYCH WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

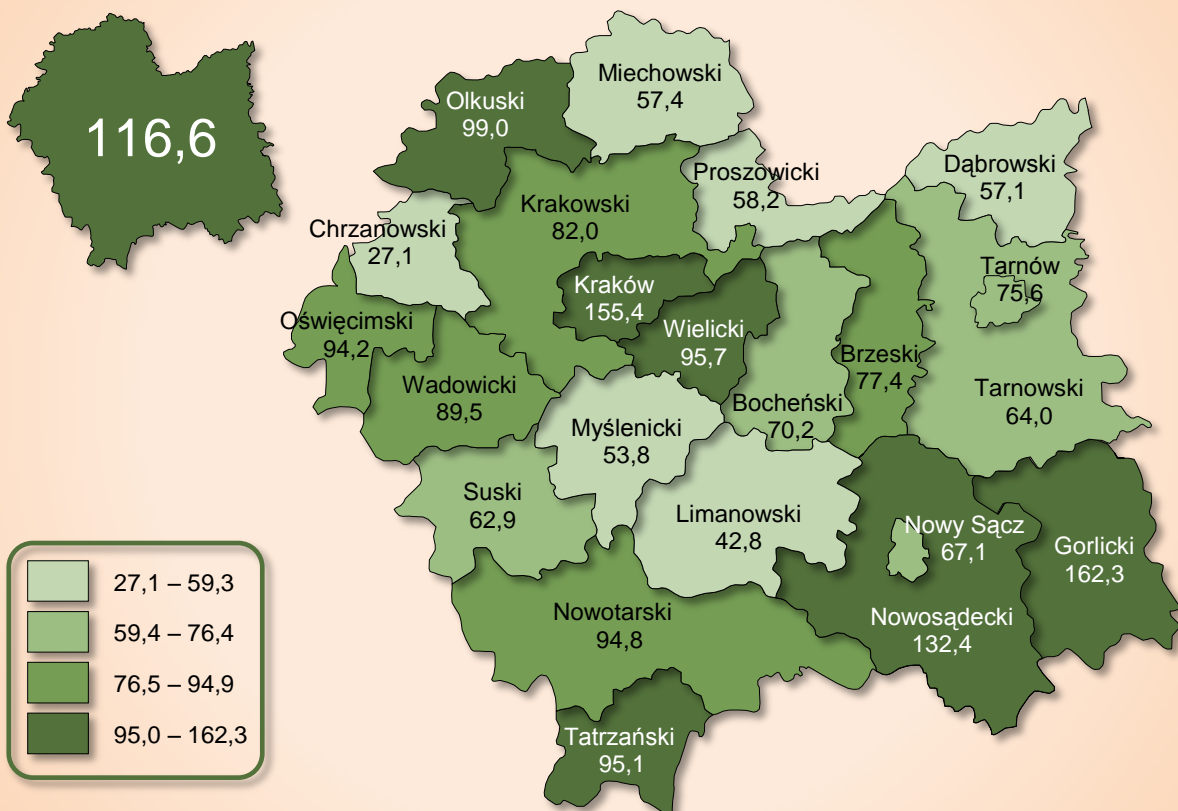

MAPA 8. WSKAŹNIK ROZWOJU BAZY NOCLEGOWEJ^a
WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

^a Liczba korzystających z noclegów na 1 miejsce noclegowe.

MAPA 9. WSKAŹNIK WYKORZYSTANIA POJEMNOŚCI NOCLEGOWEJ^a
WEDŁUG POWIATÓW W 2014 R.

^a Liczba udzielonych noclegów na 1 miejsce noclegowe.

2.6. TURYSTYKA SPORTOWA

2.6.1. Definicja turystyki sportowej

Turystyka jest formą aktywności, która zaspokaja potrzeby informacyjno-poznawcze, ale także potrzeby regeneracji sił fizycznych i psychicznych. Ten drugi cel może być realizowany poprzez uprawianie turystyki sportowej. Zgodnie z przyjętą w literaturze definicją „turystyka sportowa obejmuje podróżowanie poza miejsce zamieszkania danej osoby w celu uczestniczenia w działalności sportowej dla rekreacji lub zawodowego uprawiania sportu w celu oglądania wydarzeń sportowych, zwiedzanie słynnych atrakcji sportowych (np. parku sportu, muzeów sportu), nie dłużej niż rok, bez przerwy, poza jej codziennym otoczeniem. Turystyka sportowa jest utożsamiana z podróżowaniem w celu: odwiedzenia miejsca sportu lub artefaktu lub uczestniczenia w aktywności fizycznej, lub obejrzenia gry sportowej, lub uczestniczenia w imprezie sportowej jako wolontariusz”¹. W tak szerokim rozumieniu turystyka sportowa obejmuje wszystkie aspekty związane z działalnością i aktywnością sportową.

W publikacji przyjęto „wąską” definicję turystyki sportowej, tj. turystyki rozumianej, jako uczestniczenie w działalności sportowej dla rekreacji. Takie pojęcie turystyki sportowej, ograniczone do podróżowania w celu uprawiania aktywności własnej turysty, wiąże się z definicją turystyki kwalifikowanej rozumianej jako „czasowa, dobrowolna, wymagająca przygotowania kondycyjnego i zawodowo-turystycznego, częsta zmiana miejsca w przestrzeni, połączona ze zmianą codziennego trybu życia, zaspokajaniem potrzeb ruchu i wysiłku fizycznego, osobistego kontaktu z innym środowiskiem społecznym, przyrodniczym i kulturowym oraz potrzeb informacyjno-poznawczych”². W turystyce kwalifikowanej wyróżnia się: turystykę pieszą (nizinną, górską), wodną (kajakową, motorowodną, żeglarską i podwodną), narciarską, kolarską, motorową oraz speleologiczną³.

2.6.2. Infrastruktura turystyki sportowej

Uprawianie aktywnych form wypoczynku wymaga odpowiedniego zaplecza sportowo-rekreacyjnego. Należą do niego obiekty do uprawiania różnego typu sportów, takie jak stadiony i boiska sportowe, hale sportowe, sale gimnastyczne, pływalnie, kąpieliska i aquaparki, korty tenisowe czy pola golfowe, a także obiekty niezbędne do uprawiania sportów zimowych: wyciągi narciarskie i narciarskie trasy zjazdowe, trasy dla snowboardzistów, narciarskie trasy biegowe, lodowiska. Do infrastruktury tej należą również elementy wykorzystywane do uprawiania niektórych dziedzin turystyki kwalifikowanej: wyznakowane szlaki piesze, konne, narciarskie i trasy rowerowe. W celu obsłużenia zainteresowanych turystów potrzebna jest odpowiednia baza noclegowa, zaplecze gastronomiczne, a także wypożyczalnie sprzętu turystycznego i sportowego. Niezbędna jest również kadra przewodników, instruktorów, przodowników oraz „szkółek” w zakresie poszczególnych dyscyplin sportowych. W celu zapewnienia bezpieczeństwa turystów działają wyspecjalizowane służby ratownicze.

¹ Władysław W. Gaworecki, *Turystyka*, wyd. VI, PWE, Warszawa 2010, s. 94.

² *Op. cit.*, s 28.

³ *Op. cit.*, s 29.

Inwestorami bądź instytucjami wspierającymi inicjatywy budowy obiektów sportowych i turystycznych są podmioty różnego typu. Należą do nich samorządy lokalne (powiatowe i gminne), towarzystwa i organizacje społeczne, wśród których wymienić można Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe czy Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, a także przedsiębiorcy i inwestorzy, którzy prowadzą działalność turystyczną i powiązaną z turystyką i sportem.

PTTK realizuje swoje cele przy wykorzystaniu własnej infrastruktury, którą tworzą turystyczne obiekty noclegowe (schroniska, domy wycieczkowe, stacje wodne itp.), biblioteki i muzea, a także wyznakowane szlaki turystyczne. Na terenie województwa małopolskiego w końcu 2014 r. działało 26 oddziałów PTTK zrzeszających 7,6 tys. członków. Kadra programowa PTTK liczyła 1,1 tys. przewodników turystycznych, 0,4 tys. pilotów wycieczek oraz 0,9 tys. przodowników i instruktorów⁴.

Nad bezpieczeństwem turystów na górskich szlakach czuwało ponad 0,1 tys. ratowników TOPR, z których ok. 30% stanowili ratownicy etatowi. Ponadto istniejące w województwie małopolskim 2 grupy ratownicze GOPR: Krynicka i Podhalańska, w końcu 2014 r. zrzeszały 0,6 tys. ratowników górskich, z których znakomitą większość stanowili ochotnicy (udział ratowników etatowych wyniósł niespełna 5%)⁵.

W dalszej części rozdziału omówiono wybrane zagadnienia związane z rozmieszczeniem i rozwojem infrastruktury turystyki sportowej, z podkreśleniem walorów naturalnych województwa małopolskiego, a także z uwzględnieniem potrzeb społecznych, które ten rozwój umożliwiają.

2.6.3. Stadiony i boiska sportowe oraz inne obiekty do uprawiania sportu

Dane opracowane na podstawie sprawozdań statystycznych o symbolu KFT-OB obrazują stan bazy obiektów sportowych. W województwie małopolskim w końcu 2014 r. były 245 stadionów sportowych (10,3% w skali kraju). Najwięcej, bo 66,5%, było stadionów piłkarskich oraz wielofunkcyjnych — 30,6%. Żaden stadion nie dysponował trybunami o liczbie miejsc powyżej 40 tys.

TABL. V. STADIONY SPORTOWE W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII

STADIONY	Ogółem	W tym z widownią o liczbie miejsc			Z liczby ogółem wybudowane ^a w latach			
		do 3000	od 3001 do 10000	od 10001 do 40000	do 1990	1991-2000	2001-2010	po 2010
OGÓŁEM	245	222	3	4	24	16	100	105
Lekkoatletyczne	4	1	1	—	1	—	1	2
Piłkarskie	163	157	2	3	13	11	68	71
Żużlowe	1	1	—	—	—	—	1	—
Rugby	2	2	—	—	—	—	2	—
Wielofunkcyjne	75	61	—	1	10	5	28	32

a Bądź zmodernizowane w sposób znacznie podnoszący standard obiektu.

⁴ Dane Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

⁵ Dane Tatrzańskie Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego oraz Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego.

Przyrost (w ciągu 4 lat) liczby boisk sportowych, szczególnie boisk wielozadaniowych, których było więcej o 96 (o 56,5%) oraz piłkarskich — więcej o 58 (o 9,6%), a także ich rozkład ze względu na rok budowy bądź modernizacji, świadczą o dynamicznym rozwoju w ostatnich latach bazy służącej do uprawiania sportu oraz aktywnego spędzania czasu ludności miejscowej i turystów. Oprócz 111 boisk do gier małych (do piłki koszykowej, siatkowej i ręcznej) było 57 boisk do siatkówki plażowej i 4 do piłki plażowej ręcznej. Ponadto do dyspozycji zainteresowanych były 203 korty tenisowe (w tym 24 kryte) i 9 kortów do squasha.

TABL. VI. BOISKA SPORTOWE W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII

BOISKA	Ogółem	W tym o nawierzchni			Z liczby ogółem wybudowane ^a w latach			
		trawias- tej/ ziemnej	synte- tycznej	beto- nowej/ asfalta- wej	do 1990	1991- 2000	2001- 2010	po 2010
Boiska do gier wielkich	665	591	73	1	107	67	247	244
piłkarskie	663	590	72	1	107	67	247	242
rugby	2	1	1	–	–	–	–	2
Boiska do gier małych ^b	111	29	38	42	7	13	46	45
Boiska uniwersalne – wielozadaniowe	266	50	183	30	8	14	117	127

a Bądź zmodernizowane w sposób znacznie podnoszący standard obiektu. b Bez boisk do piłki plażowej.

Dla uprawiających mniej popularne dyscypliny sportu przygotowano również obiekty, takie jak: 8 torów jeździeckich, 5 torów łączniczych i 7 torów wodnych, związanych z uprawianiem kajakarstwa górskiego, a także 3 pola golfowe. Dla miłośników sportów motorowych urządzono 5 torów motocyklowych oraz tor samochodowy i kartingowy. Na osobną wzmiankę zasługują siłownie zewnętrzne, czyli urządzenia do ćwiczeń i aktywnej rekreacji w plenerze. W województwie małopolskim były 72 takie siłownie, prawie wszystkie urządzone po roku 2010. Do treningów na świeżym powietrzu służyło również 9 bieżni okólnych i 7 prostych oraz 29 skateparków.

Z innych obiektów sportowych, sprawozdawcy wykazali 8 krytych lodowisk sztucznie mrożonych, 117 narciarskie trasy zjazdowe i 18 tras narciarskich biegowych. W Zakopanem było 5 skoczni narciarskich, a wśród nich Wielka Krokiew, największa skocznia w Polsce, z trybunami o pojemności ok. 50 tys. osób. W Zakopanem organizowane były krajowe konkursy skoków, a także międzynarodowe zawody Pucharu Świata, które przyciągały wielu turystów i kibiców narciarskich z kraju i z zagranicy. Latem rozgrywane są konkursy Grand Prix na igielicie.

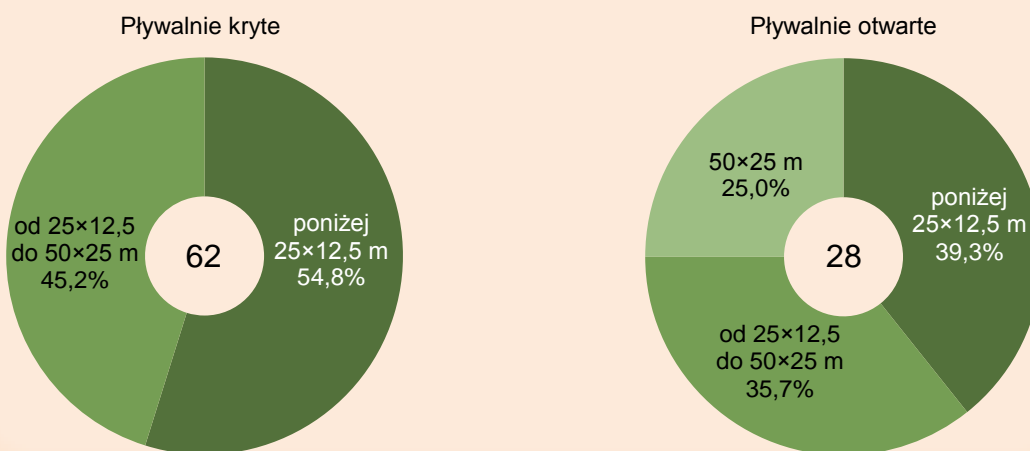
Stadiony, boiska i pływalnie sportowe oraz inne elementy wymienionej infrastruktury, umożliwiają nie tylko uprawianie własnej aktywności rekreacyjno-sportowej turystów i rezydentów, ale także wiążą się z istnieniem klubów sportowych, prowadzeniem treningów oraz organizowaniem imprez sportowych i zawodów o skali lokalnej, ogólnokrajowej i międzynarodowej. Z informacji przekazanych przez jednostki samorządu terytorialnego (na formularzu K-09), w 2014 r. w województwie małopolskim odbyły się 354 masowe imprezy sportowe, które zgromadziły łącznie 1,5 mln uczestników.

2.6.4. Pływalnie

Województwo małopolskie nie stanowi obszaru bogatego w zbiorniki i ciekły wodne, umożliwiające korzystanie z kąpielisk i uprawianie sportów wodnych. Bazę tę uzupełniają pływalnie i baseny kąpielowe. Z informacji przekazanych przez urzędy gmin i inne podmioty (na sprawozdaniu KFT-OB; bez pływalni szkolnych) wynika, że w 2014 r. w województwie małopolskim istniały 62 ogólnodostępne pływalnie kryte, 28 pływalni otwartych a także 8 aquaparków. W skali kraju udział pływalni krytych stanowił 11,9% (2. lokata wśród 16 województw), otwartych — 10,0% (4. miejsce), a aquaparków — 9,6% (4-5. lokata).

WYKRES 18. STRUKTURA PŁYWALNI OGÓLNODOSTĘPNYCH WEDŁUG WIELKOŚCI BASENU W 2014 R.

Stan w końcu roku

Pływalnie kryte w ostatnich latach stanowiły dynamicznie rozwijający się rodzaj bazy rekreacyjno-sportowej. W stosunku do 2010 r. przybyło 15 pływalni zadaszonych. Z ogólnej liczby 62 pływalni, 21 posiadało homologację, czyli zaświadczenie o prawie do organizacji zawodów (regionalnych lub krajowych). Z pływalni działających w 2014 r. ponad 43% zostało wybudowanych (bądź zmodernizowanych w sposób istotnie podnoszący standard obiektu) po roku 2010, a ponad 37% — w latach 2001-2010.

Wśród 28 pływalni otwartych było 7 obiektów dużych, o wymiarach basenu 50×25 m. Homologację posiadało 6 obiektów. Prawie 68% pływalni otwartych wybudowano bądź zmodernizowano po 2000 r.

Aquaparki to kompleksowe obiekty sportowo-rekreacyjne, parki rozrywki, których podstawową część stanowią baseny kąpielowe (np. sportowy, ogólnorekreacyjny, do nauki pływania) oraz systemy różnego typu zjeżdżalni i innych elementów, takich jak: „dzikie rzeki”, fontanny, bicze wodne, sztuczne fale. Obiekty te oferują również inne urządzenia: siłownie, hale sportowe, kręgielnie, boiska, lodowiska, tworząc wielofunkcyjne centra sportowo-rekreacyjne.

W województwie małopolskim w końcu 2014 r. funkcję aquaparku spełniało 8 obiektów, z których 4 wzniesiono na bazie wód geotermalnych. Najwięcej aquaparków działało w powiecie tatrzańskim.

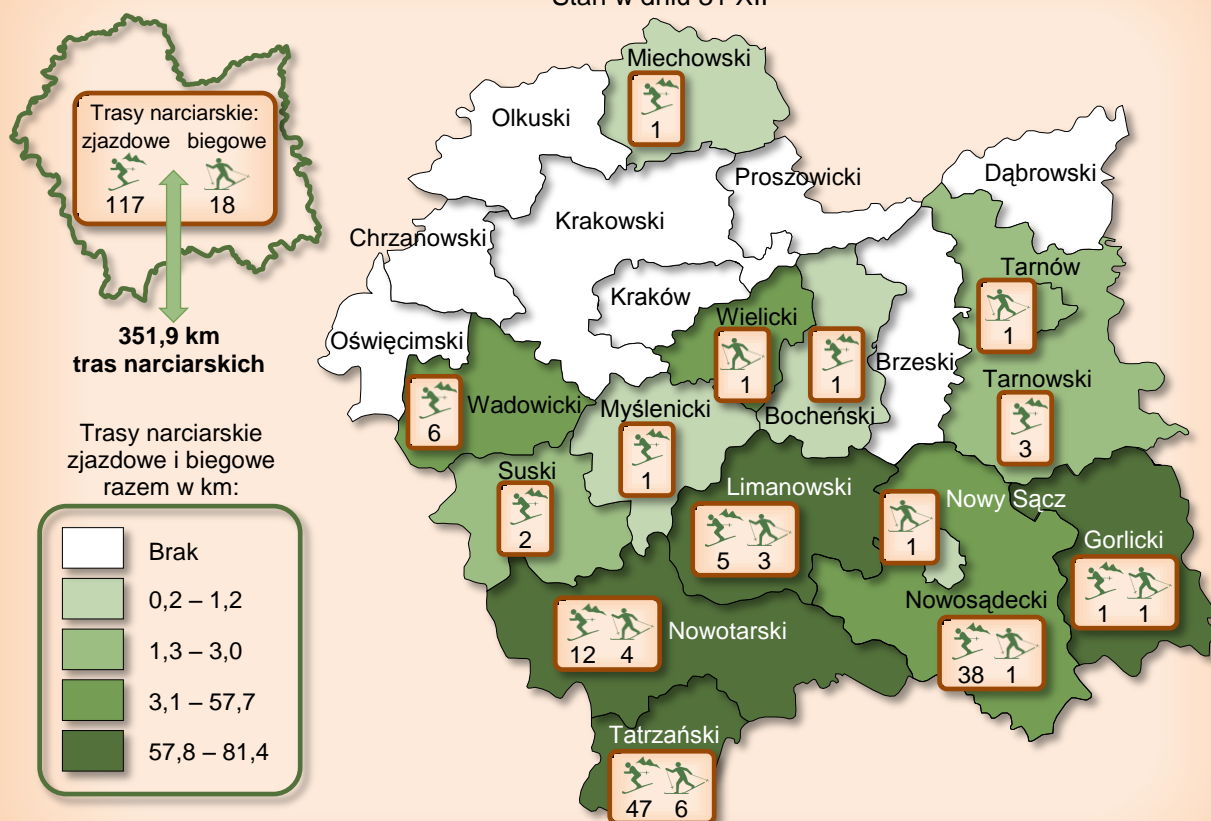
2.6.5. Narciarskie trasy zjazdowe i biegowe

Z urzędów gmin i od innych podmiotów będących gestorami obiektów sportowych uzyskano informację (na sprawozdaniu KFT-OB), że w końcu grudnia 2014 r. w województwie małopolskim istniało 117 narciarskich tras zjazdowych i 18 narciarskich tras biegowych. Łączna długość tras zjazdowych wynosiła 98,9 km, przy czym 38,6% wytyczono na terenie powiatu tatrzańskiego, a 32,7% w powiecie nowosądeckim. Trasy biegowe wyznakowano na długości 253,0 km. Na terenie powiatu gorlickiego znajdowało się 31,6% km tych tras, w limanowskim — 25,2%, a w nowotarskim — 25,0%. Homologację uprawniającą do organizacji zawodów (wydaną przez okręgowy lub polski związek sportowy, sportową federację międzynarodową itp.) posiadało 36 tras zjazdowych (na długości 31,5 km) i 4 trasy biegowe (19,3 km). Od 2001 do 2010 r. utworzono lub poddano modernizacji (znacznie podnoszącej standard) 65 tras zjazdowych (52,7 km) i 3 trasy biegowe (40,2 km), a po 2010 r. — 27 tras zjazdowych (29,2 km) i 15 biegowych (212,8 km).

W województwie małopolskim planowane jest wyznakowanie narciarskiej trasy back country przebiegającej przez 8 powiatów i 31 gmin. Trasa ma prowadzić przez atrakcyjne miejsca najważniejszych pasm górskich województwa, tj. Beskid Mały, Beskid Makowski, Beskid Wyspowy, Gorce, Beskid Sądecki i Beskid Niski. Planowany stopień trudności trasy, to trudny i bardzo trudny. Łączna długość trasy ma wynosić ok. 404 km⁶.

MAPA 10. TRASY NARCIARSKIE ZJAZDOWE I BIEGOWE W 2014 R.
Stan w dniu 31 XII

Uwaga. Więcej informacji o trasach narciarskich zamieszczono w Tabl. 26.

⁶ Opracowano na podstawie geoportalu „Małopolska Infrastruktura Informacji Przestrzennej”, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, <http://miip.geomalopolska.pl/imap/> (Turystyka kwalifikowana).

2.6.6. Koleje linowe i wyciągi narciarskie⁷

Województwo małopolskie posiada sprzyjające warunki do uprawiania narciarstwa zjazdowego, w związku z tym na terenie województwa, a zwłaszcza w jego południowej części, powstała rozbudowana infrastruktura służąca uprawianiu tej formy turystyki sportowej. Turyści jeżdżący na nartach mogą przede wszystkim korzystać z kolei linowych i wyciągów narciarskich. Duże ośrodki i stacje narciarskie, posiadające liczne parkingi, obiekty noclegowe oraz gastronomiczne, oferują turystom kompleksowe warunki do aktywnego wypoczynku.

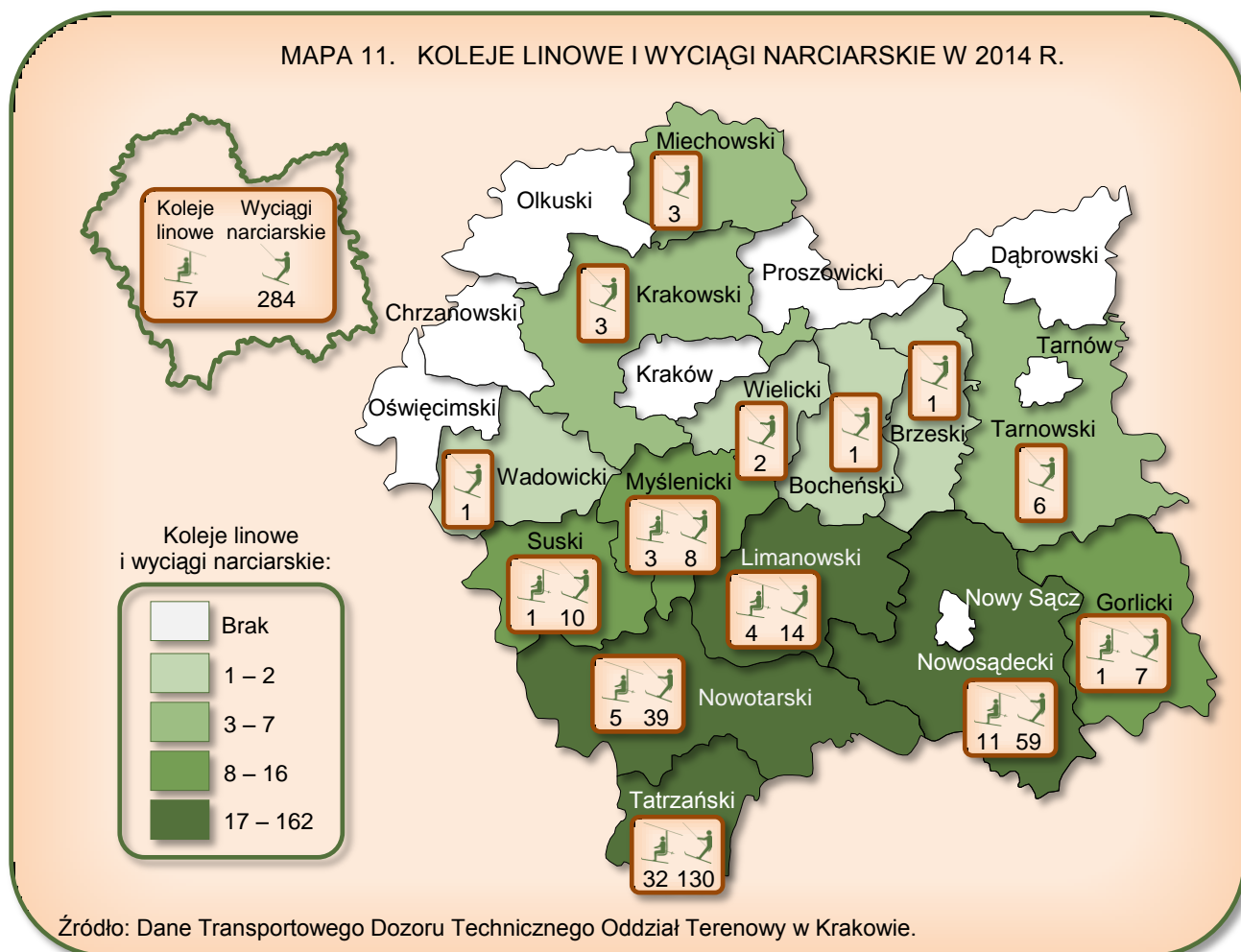
Koleje linowe to urządzenia transportowe, w których pojazdy nie posiadające własnych silników poruszają się po torze linowym (koleje napowietrzne) lub naziemnym (koleje terenowe) i ciągnięte są za pomocą liny prowadzonej wzdłuż toru jazdy. Wśród kolei napowietrznych można rozróżnić koleje krzeselkowe i gondolowe (kabinowe)⁸.

W województwie małopolskim funkcjonują 2 koleje gondolowe (Kasprowy Wierch oraz Jaworzyna Krynicka) oraz 2 koleje terenowe (Gubałówka, Góra Parkowa).

Według Transportowego Dozoru Technicznego w okresie zimowym 2014/2015 w województwie małopolskim działało 341 kolei linowych i wyciągów narciarskich.

MAPA 11. KOLEJE LINOWE I WYCIĄGI NARCIARSKIE W 2014 R.

⁷ Opracowano na podstawie danych z Transportowego Dozoru Technicznego Oddział Terenowy w Krakowie.

⁸ Mark Baran, *Koleje linowe i wyciągi narciarskie w Polsce. Historia i dzień dzisiejszy*, Łódź 2010.

2.6.7. Szlaki turystyczne⁹

Szlakiem turystycznym¹⁰ jest wytyczona i oznakowana jednolitymi znakami (symbolami) wyposażona w urządzenia i znaki informacyjne trasa wędrówki zapewniająca bezpieczne jej przebycie turysty o przeciętnym poziomie umiejętności i doświadczeniu bez względu na porę roku i poza ekstremalnymi warunkami pogodowymi. Szlak lub jego odcinek może być czasowo zamknięty, jeżeli wymagają tego szczególne warunki (np. niekorzystne warunki pogodowe, zagrożenie lawinowe, prace leśne czy czasowa ochrona walorów przyrodniczych).

Na terenie Polski wyróżniamy następujące rodzaje szlaków turystycznych wytyczanych przez PTTK:

- piesze (nizinne i górskie),
- narciarskie,
- rowerowe,
- konne,
- kajakowe.

Województwo małopolskie ze względu na swoje walory kulturowe i krajobrazowe charakteryzuje się dobrze rozwiniętą siecią szlaków turystycznych. Liczne i różnorodne szlaki turystyczne zostały wyznakowane w sposób umożliwiający podziwianie znajdujących się tutaj wielu atrakcji przyrodniczych, krajoznawczych czy też architektonicznych.

W końcu 2014 r. przez teren województwa przebiegało około 9,4 tys. km wyznakowanych tras. Ponad 49% z nich stanowiły szlaki piesze, wśród których prawie 73% zostało zaliczonych do szlaków górskich. W 2014 r. w wyniku prac znakarskich przeprowadzonych przez PTTK, na obszarach górskich wyznaczono 60,0 km nowych szlaków, a 295,3 km odnowiono. Rok wcześniej powstało 108,8 km tras, a odnowiono 912,9 km. Rozwojowi infrastruktury szlaków pieszych górskich służy naturalne ukształtowanie terenu województwa. Znajduje się tutaj wiele pasm górskich chętnie odwiedzanych przez turystów z całej Polski, a także z zagranicy.

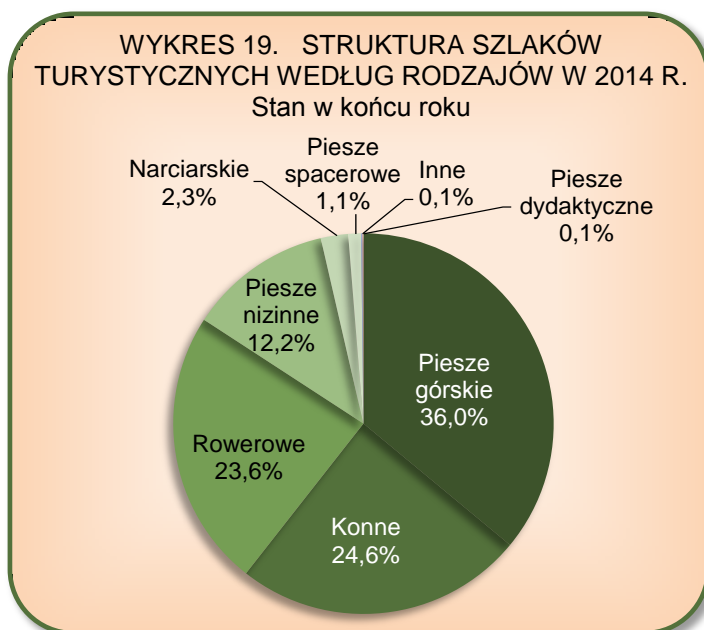
TABL. VII. WYZNAKOWANE SZLAKI TURYSTYCZNE
Stan w końcu roku

SZLAKI	2013	2014	2013	2014
	w km		Polska = 100	
OGÓŁEM	9332,1	9388,1	12,5	12,4
Piesze	4580,5	4636,5	9,2	9,2
górskie	3324,2	3380,2	30,0	30,2
nizinne	1146,8	1146,8	3,0	3,0
dydaktyczne	7,5	7,5	4,2	4,2
spacerowe	102,0	102,0	16,3	16,4
Narciarskie	218,0	218,0	50,9	49,7
Rowerowe	2214,6	2214,6	12,0	11,4
Konne	2308,0	2308,0	64,9	64,9
Inne	11,0	11,0	1,2	0,9

⁹ Opracowano na podstawie danych Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

¹⁰ Instrukcja znakowania szlaków turystycznych zatwierdzona Uchwałą nr 33A /XVIII/2014 Prezydium Zarządu Głównego PTTK z 7 listopada 2014 r. w sprawie Instrukcji znakowania szlaków turystycznych.

Przez województwo małopolskie przebiegają najdłuższe szlaki piesze wyznakowane w polskich górach. Na terenie województwa znajduje się ok. 210 km tras wytyczonych w ramach czerwonego Głównego Szlaku Beskidzkiego, którego całkowita długość wynosi ok. 519 km. Przez województwo małopolskie przebiega też większość czerwonego Małego Szlaku Beskidzkiego — ok. 108 km, czyli prawie 80% jego długości. Szlak niebieski z Tarnowa na Wielki Rogacz ciągnący się na trasach o długości ok. 182 km, położony jest w całości na obszarze województwa.

W województwie małopolskim znajduje się także wiele szlaków, które zaliczane są do najbardziej uczęszczanych tras w Polsce. Do nich należą niektóre szlaki w Tatrach, zwłaszcza czerwony szlak drogą z Palenicy Białczańskiej do Morskiego Oka, którym rokrocznie przemierza się kilkaset tysięcy osób. Bardzo popularne są też szlaki w dolinach Dolinie Kościeliskiej i Chochołowskiej.

Według danych Tatrzańskiego Parku Narodowego w 2014 r. na drodze do Morskiego Oka sprzedano ponad 720 tys. biletów wstępu do TPN, w Dolinie Kościeliskiej i w Dolinie Chochołowskiej odnotowano odpowiednio prawie 450 tys. i ponad 200 tys. sprzedanych biletów.

Poza obszarem Tatr, popularne wśród turystów z całej Polski są m. in. szlaki na Trzy Korony w Pieninach i na Babią Górę w Beskidach. Warto także wspomnieć o istniejących na terenie województwa szlakach górskich przeznaczonych dla bardziej zaawansowanych i wymagających turystów, np. tatrzańska Orla Perć, Sokola Perć w Pieninach Właściwych, czy wiodąca na szczyt Babiej Góry Perć Akademików.

Trzeba również zwrócić uwagę na szlaki piesze przebiegające przez inny (poza górami) region atrakcyjny turystycznie, tj. Jurę Krakowsko-Częstochowską. Również tam wyznakowano wiele ciekawych szlaków, którymi można zwiedzać np. Dolinki Podkrakowskie; wśród nich jest czerwony Szlak Orlich Gniazd biegnący z Krakowa do Wolbromia na trasie o długości ok. 164 km, czy też niebieski Szlak Warowni Jurajskich prowadzący z Mstowa do Rudawy po ok. 152 km dróg i ścieżek.

W końcu 2014 r. w województwie małopolskim znajdowało się ok. 2,3 tys. km szlaków konnych wyznakowanych przez PTTK. Konno można zwiedzać np. Beskidy, czy Jurę Krakowsko-Częstochowską. Wszystkie szlaki wyznakowane zostały w terenach atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo, z uwzględnieniem wymogów ochrony przyrody.

Najważniejsze główne szlaki konne to Szlak Transbeskidzki, wyznakowany na obszarze województw: śląskiego, małopolskiego i podkarpackiego, przebiegający od Brennej w Beskidzie Śląskim do Wołosatego w Bieszczadach (liczący łącznie ok. 600 km) oraz Szlak Jurajski, poprowadzony na terenie województw małopolskiego i śląskiego, z Nielepic pod Krakowem do Częstochowy (łącznie ok. 250 km).

Szlaki konne główne są znakowane pomarańczową kropką na białym tle. W związku z szybkim rozwojem tej formy turystyki i tworzeniem nowych szlaków konnych od 2009 r. wprowadzono znakowanie szlaków lokalnych konnych kropkami zielonymi, niebieskimi oraz czarnymi.

Wśród licznych lokalnych szlaków konnych duże znaczenie dla turystyki jeździeckiej mają np. szlaki wyznakowane w Puszczy Niepołomickiej, Szlak Babiogórski oraz Szlak im. Tadeusza Trzeszczonia w Beskidzie Sądeckim przeznaczony dla zaawansowanych jeźdźców, obejmujący najważniejsze szczyty Pasma Radziejowej.

Przy szlakach konnych działają ośrodki jeździeckie, które zapewniają organizację rajdów po górach oraz bazę noclegową dla koni i jeźdźców. Duża ich część, to Ośrodki Górskiej Turystyki Jeździeckiej, afiliowane przy PTTK, posiadające certyfikaty kwalifikacji PTTK dla instruktorów jeździectwa oraz odpowiednie licencje dla koni turystycznych.

Dla popularyzacji turystyki konnej, wzorem turystyki pieszej narciarskiej i rowerowej, zostały ustanowione turystyczne odznaki jeździeckie.

2.6.8. Trasy rowerowe¹¹

W województwie małopolskim w 2014 r. istniało 50 tras rowerowych o łącznej długości 2249 km. Zostały one utworzone równomiernie na obszarze całego województwa na obszarach szczególnie atrakcyjnych turystycznie. Najwięcej kilometrów tras wyznakowano w regionach nazwanych „Na południe od Krakowa” oraz „Kraków i Jura”.

Trasy przebiegają obok zabytkowych budowli, miejsc kultu religijnego, atrakcji przyrodniczych oraz innych atrakcji turystycznych (parki narodowe, skanseny, pomniki, cmentarze wojenne, uzdrowiska itp.). Łącznie można zwiedzić prawie 400 różnych atrakcji turystycznych, wśród nich najwięcej jest zabytkowych kościołów i kaplic (ponad 170) oraz ruin, zamków, pałaców i dworów (ponad 60).

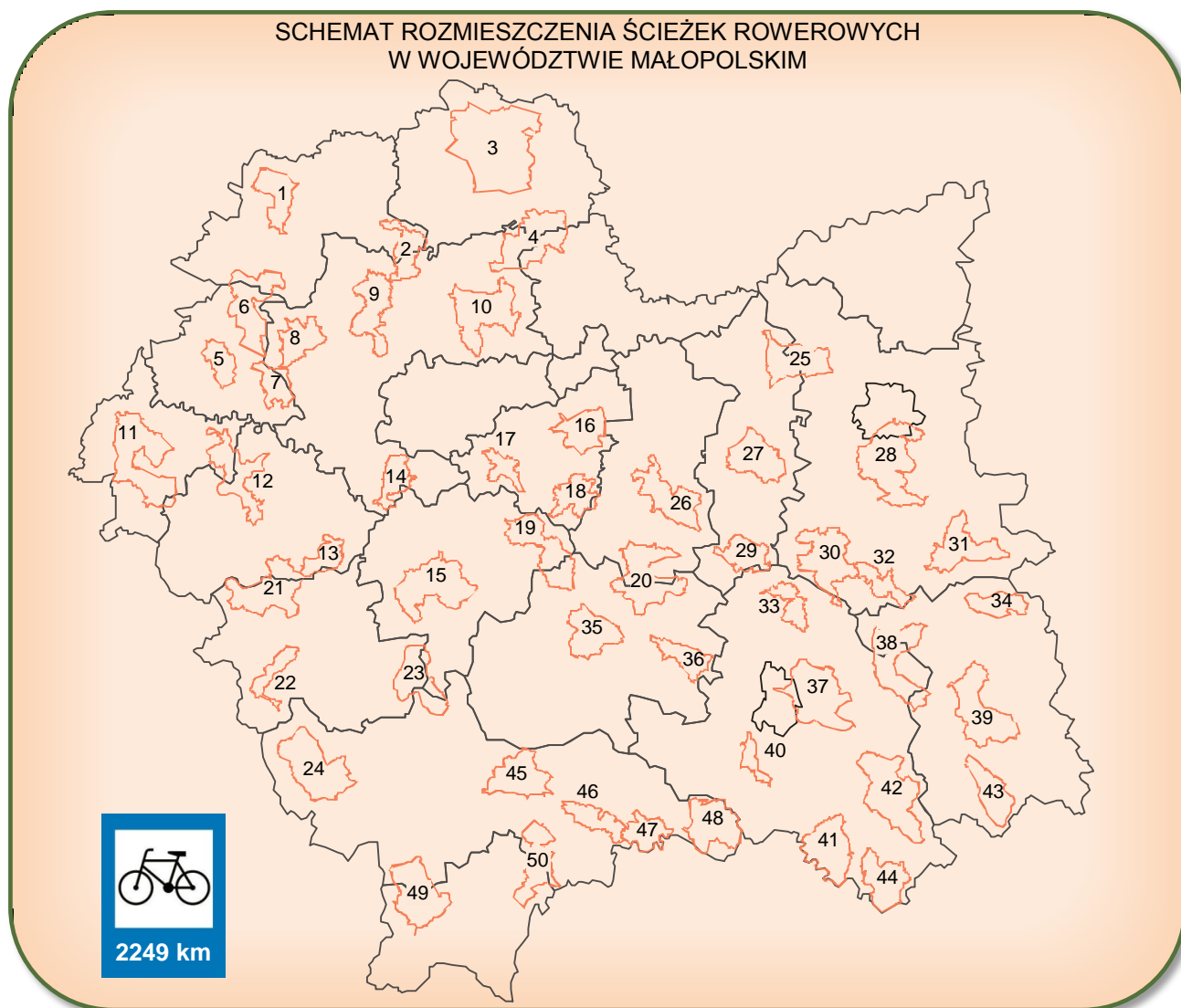
Ścieżki miały różną długość, od 27 do 74 km, najwięcej (38,8%) stanowiły ścieżki poniżej 40 km, ale były także trasy dłuższe o długości 60 km i więcej (12,0%). Czas potrzebny na przejechanie wyznaczonych tras wynosił od 2,5 do 8,0 godz. Ze względu na skalę trudności przeważały ścieżki rowerowe dla zaawansowanych rowerzystów (prawie 1100 km tras trudnych i bardzo trudnych) — ścieżki łatwe stanowiły jedynie 19,8% wszystkich tras.

TABL. VIII. TRASY ROWEROWE WEDŁUG REGIONÓW

REGION	Ogółem	Bardzo trudne	Trudne	Łatwe
	w km			
OGÓŁEM	2249	1099	705	445
Na Południe od Krakowa	486	55	288	143
Kraków i Jura	468	–	275	193
Tarnów i Pogórze Ciężkowickie	445	177	226	42
Nowy Sącz i Beskidy	424	220	137	67
Zakopane, Podhale i Pieniny	250	215	35	–
Z widokiem na Babią Górę	176	38	138	–

¹¹ Opracowano na podstawie geoportalu „Małopolska Infrastruktura Informacji Przestrzennej”, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, <http://miip.geomalopolska.pl/imap/> (Turystyka kwalifikowana).

SCHEMAT ROZMIESZCZENIA ŚCIEŻEK ROWEROWYCH
W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM

Nr	Nazwa trasy
1	Przez piaski pustyni
2	Skąła, skałki i dwory
3	Przez pola, łąki i leśne rezerваты
4	Rowerzysta pod Raclawicami
5	Ku Dolinie Wisły
6	Przez lasy i puszczańskie ostępy
7	Wyprawa do „orlego gniazda”
8	Wśród kamieniołomów i kopalń
9	Skarbami Jury Krakowsko-Częstochowskiej
10	Doliną Dłubni
11	W Dolinie Soły
12	Papieskimi drogami do Doliny Karpia
13	Kalwaryjskimi Dróżkami
14	W poszukiwaniu prehistorycznej osady
15	Wokół „strefy czasu wolnego”
16	W cieniu Niepołomickiej Puszczy
17	Z pokładami soli pod kołami
18	Bella Vita w dolinie Raby
19	Małopolskie jabłka i ...grzybobranie
20	Śladami bitew I wojny światowej
21	Wokół „Małego Wawelu”
22	Z Zawoją u stóp
23	Z parą w tle
24	Z Babią Górą nad głową
25	W poszukiwaniu przydrożnych kapliczek

Nr	Nazwa trasy
26	W cieniu lipnickich palm
27	Od źródła św. Stanisława do grotty z Lourdes
28	W krainie wielu kultur
29	Przez Dunajec rowerem i ...promem
30	Przez „zagłębnie” fasoli
31	Klejnot na asfaltowym szlaku
32	W Ciężkowicach ciężko nie będzie
33	Wokół Jeziora Rożnowskiego
34	Z „Małego Krakowa” do Binarowej
35	Przez Beskid Wyspowy
36	Limanowskie klimaty
37	W widłach Kamienicy i Dunajca
38	Przez Dolinę Białej i Ropy
39	Śladami łemkowskich zabytków
40	Wzdłuż doliny Popradu
41	Z małego uzdrowiska do wielkiej Wierchomli
42	Wokół Krynicy Zdroju - perły polskich uzdrowisk
43	Stare łemkowskie cerkwie i kościoły
44	Z Muszyny po beskidzkim pograniczu
45	Przez gorczańskie hale
46	Wokół Jeziora Czorsztyńskiego
47	Przełomem Dunajca na rowerze
48	Przez najpiękniejsze okolice Pasma Radziejowej
49	Na Gubałówkę przez Ząb z zaciśniętymi zębami
50	Podhalańskie zjazdy i podjazdy

Uwaga. Więcej informacji o ścieżkach rowerowych zamieszczono w Tabl. 36.

2.7. PODSUMOWANIE

W latach 2010-2014 w Polsce wzrastały rozmiary turystycznej bazy noclegowej, a szczególnie zaznaczył się wzrost liczby miejsc w hotelach. Z noclegów korzystało więcej turystów, zarówno krajowych jak i zagranicznych, rosła też liczba udzielonych noclegów. Zwiększał się stopień wykorzystania miejsc noclegowych oraz stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych. Taki trend częściowo kształtowało województwo małopolskie, ze względu na jego znaczący oraz rosnący udział w turystyce ogólnokrajowej. Statystyki obliczone dla województwa małopolskiego w zakresie turystycznej bazy noclegowej, jej wykorzystania oraz podstawowych wskaźników natężenia plasowały województwo małopolskie w czołówce wszystkich 16 województw oraz wykazywały rosnące tendencje, przy czym ich tempo przeważnie było wyższe niż przeciętnie w kraju.

W końcu lipca 2014 r. w województwie małopolskim objęto badaniem 1,4 tys. turystycznych obiektów noclegowych o łącznej pojemności 87,2 tys. miejsc, a najwięcej miejsc noclegowych było w hotelach. Charakterystyczną cechą turystycznej bazy noclegowej w województwie małopolskim był wysoki udział miejsc noclegowych w pokojach gościnnych (kwaterach prywatnych). Liczba turystów korzystających z noclegów w 2014 r., wynosząca 3,7 mln osób, była wyższa niż w roku poprzednim o 5,1%. Wyższa była również o 5,0% liczba udzielonych im noclegów i wyniosła 10,2 mln. W ogólnej liczbie turystów 1,2 mln (31,8%) stanowili turyści zagraniczni — wzrost o 0,9% w stosunku do poprzedniego roku. Najwięcej było osób, które na stałe mieszkali w Niemczech i w Wielkiej Brytanii. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł 36,0%, a stopień wykorzystania pokoi w obiektach hotelowych — 50,1% (wzrost odpowiednio o 0,8 i 1,4 p. proc.).

Znaczna część turystyki województwa małopolskiego koncentrowała się w jego stolicy. Turystyczne obiekty noclegowe Krakowa dysponowały łączną pojemnością 27,3 tys. miejsc noclegowych (ponad 31% turystycznej bazy noclegowej województwa). W 2014 r. turystyczne obiekty noclegowe w Krakowie gościły 2,0 mln turystów — ponad 53% osób korzystających z noclegów w województwie małopolskim. W grupie tej było 1,0 mln turystów zagranicznych. Ich udział stanowił ponad 51% ogólnej liczby turystów w Krakowie oraz prawie 86% wszystkich gości zagranicznych w województwie małopolskim. Kraków wyróżniał się również na tle innych miast wojewódzkich, zajmując pod względem podstawowych statystyk z zakresu turystyki 1. bądź 2. lokatę — na zmianę z m.st. Warszawa.

Województwo małopolskie jest obszarem o stosunkowo dobrze rozwiniętej bazie obiektów sportowych, służącej do uprawiania aktywności własnej mieszkańców oraz turystów i odwiedzających, a także do organizowania zawodów i masowych imprez sportowych, przyciągających kibiców i fanów sportu. Z ważniejszych obiektów działających w 2014 r. można wymienić 245 stadionów i 665 boisk sportowych oraz 62 pływalnie kryte. Do uprawiania sportów zimowych służyło 117 narciarskich tras zjazdowych o łącznej długości blisko 100 km, a także 57 kolei linowych i 284 wyciągów narciarskich. Wytyczonych było 18 narciarskich tras biegowych liczących łącznie ponad 250 km. W Zakopanem znajdowało się 5 skoczni narciarskich. Na obszarze województwa było 9,4 tys. km szlaków turystycznych, wyznakowanych przez PTTK, w tym 36,0% szlaków pieszych górskich i 24,6% — konnych. Istniało 50 tras rowerowych o łącznej długości 2,2 tys. km.

In years 2010-2014 in Poland the size of tourist boarding facilities augmented, especially the number of places in hotels. More tourists were accommodated, both domestic and foreign, the number of overnight stays increased, too. Occupancy rate of bed places as well as occupancy rate of rooms in hotel facilities has increased. Such trend was shaped partly by Małopolskie voivodship, due to its important and growing share in the national tourism. Statistics calculated for Małopolskie voivodship in the scope of tourist boarding facilities, its occupancy and basic rates of intensity placed Małopolskie voivodship in the lead of all 16 voivodships and showed growing tendencies, while their pace was mostly higher than the average in the country.

As of the end of July 2014 in Małopolskie voivodship 1.4 thous. tourist accommodation establishments with total capacity of 87.2 thous. places was covered by the survey, and the most bed places were in hotels. High share of bed places in guest rooms (private lodgings) was a characteristic feature of tourist boarding facilities in Małopolskie voivodship. Number of tourists accommodated in 2014, amounting to 3.7 mln persons, was higher than in the previous year by 5.1%. The number of overnight stays was also higher by 5.0% and amounted to 10.2 mln. In total number of tourists, 1.2 mln foreign tourists accounted for 31,8% — increase by 0.9% in relation to the previous year. The most persons had place of permanent residence in Germany and in Great Britain. Occupancy rate of bed places amounted to 36.0%, and occupancy rate of rooms in hotel facilities — 50.1% (increase by 0.8 and 1.4 pp respectively).

A significant part of the tourism of Małopolskie voivodship concentrated in its capital. Tourist accommodation establishments of Kraków had at their disposal total capacity of 27.3 thous. bed places (above 31% of tourist boarding facilities of the voivodship). In 2014 tourist accommodation establishments in Kraków entertained 2.0 mln tourists — above 53% of persons accommodated in Małopolskie voivodship. In this group there was 1.0 mln foreign tourists. Their share accounted for over 51% of total number of tourists in Kraków and almost 86% of all foreign guests in Małopolskie voivodship. Kraków distinguished itself also against a background of other voivodship cities, holding 1st or 2nd place — in turn with the capital city of Warszawa — as regards main statistics from the scope of tourism.

Małopolskie voivodship is the area with relatively well developed sports facilities, used for own activity of inhabitants as well as tourists and visitors, and also for organizing competition and mass sports events attracting supporters and fans of sport. From more important facilities conducting activity in 2014 one can enumerate 245 stadiums and 665 sports fields as well as 62 indoor swimming pools. For winter sports 117 downhill ski routes with total length of almost 100 km, and also 57 cableways and 284 ski lifts were used. There were marked out 18 cross-country ski routes numbering in total above 250 km. In Zakopane there were 5 ski jumps. On the area of the voivodship there were 9.4 thous. km of tourist trails, marked by the Polish Tourist and Sightseeing Society, of which 36.0% hiking mountain trails and 24.6% — horse-riding. 50 bicycle routes existed, with total length of 2.2 thous. km.